

ریاست جمهوری

سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور

رییس سازمان

بسمه تعالی

شماره:	۱۰۱/۱۳۹۶۰۲
تاریخ:	۱۳۸۳/۸/۲

بخشنامه به دستگاه‌های اجرایی، مهندسان مشاور و پیمانکاران

موضوع: دستورالعمل بیمه پروژه‌ها، در قراردادهای پیمانکاری

به استناد آیین‌نامه استانداردهای اجرایی طرح‌های عمرانی، موضوع ماده ۲۳ قانون برنامه و بودجه و در چهارچوب نظام فنی و اجرایی طرح‌های عمرانی کشور (مصوبه شماره ۲۴۵۲۵/ت/۱۴۸۹۸هـ، مورخ ۱۳۷۵/۴/۴ هیئت محترم وزیران) به پیوست، «دستورالعمل بیمه پروژه‌ها، در قراردادهای پیمانکاری» از نوع گروه سوم، ابلاغ می‌گردد؛ تا با توجه به نقش موثر صنعت بیمه در حفاظت از سرمایه‌گذاری در پروژه‌ها، در قراردادهایی که با پیمانکاران منعقد می‌شود، مورد استفاده قرار گیرد. در استفاده از این دستورالعمل، توجه به نکات زیر ضروری است:

۱- در مواردی که بین مفاد این دستورالعمل و شرایط عمومی همسان پیمان موردنظر، تناقض وجود داشته باشد، اولویت هر یک از مدارک یاد شده باید در شرایط خصوصی پیمان مربوط مشخص گردد.

۲- در صورت استفاده از این دستورالعمل، باید وظایف و تعهدهای تعیین شده در آن برای مهندس مشاور در شرح خدمات قرارداد مشاور درج گردیده و حق‌الزحمه مربوط با توافق دستگاه اجرایی و مهندس مشاور، تعیین شود.

حمید شرگاء
معاون رییس جمهور و رییس سازمان

سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور
معاونت امور فنی

دستورالعمل بیمه پروژه‌ها در قراردادهای پیمانکاری

سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور
معاونت امور فنی

دفتر امور فنی، تدوین معیارها و کاهش خطرپذیری ناشی از زلزله

<http://tec.mporg.ir>

فهرست

عنوان

۱	پیشگفتار
۲	کلیات
۴	بخش اول. ارکان بیمه
۸	بخش دوم. تعهدها و وظایف کارفرما، مشاور و بیمانکار
۱۵	بخش سوم. راهنمای انتخاب پوشش های بیمه ای
۲۶	پیوست ها
۲۶	یک. نحوه محاسبه حق بیمه
۲۷	دو. بیمه وثیقه، بیمه تضمین
۲۸	سه. معرفی انواع پوشش های بیمه ای، در صنعت ساخت
۳۴	چهار. واژه نامه تشریحی

اصلاح مدارک فنی

خواننده گرامی :

دفتر امور فنی، تدوین معیارها و کاهش خطرپذیری ناشی از زلزله سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور با استفاده از نظر کارشناسان برجسته مبادرت به تهیه این دستورالعمل نموده و آنرا برای استفاده به جامعه مهندسی کشور عرضه نموده است. با وجود تلاش فراوان، این اثر مصون از ایرادهایی نظیر غلطهای مفهومی، فنی، ابهام، ابهام و اشکالات موضوعی نیست.

از این رو، از شما خواننده گرامی صمیمانه تقاضا دارد در صورت مشاهده هرگونه ایراد و اشکال فنی مراتب را بصورت زیر گزارش فرمایید:

۱- شماره بند و صفحه موضوع مورد نظر را مشخص کنید.

۲- ایراد مورد نظر را بصورت خلاصه بیان دارید.

۳- در صورت امکان متن اصلاح شده را برای جایگزینی ارسال نمایید.

۴- نشانی خود را برای تماس احتمالی ذکر فرمایید.

کارشناسان این دفتر نظرهای دریافتی را به دقت مطالعه نموده و اقدام مقتضی را معمول خواهند داشت.

پیشاپیش از همکاری و دقت نظر جنابعالی قدردانی می‌شود.

نشانی برای مکاتبه: تهران، خیابان شیخ بهائی، بالاتر از ملاصدرا، کوچه لادن، شماره ۲۴ سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور، دفتر امور فنی، تدوین معیارها و کاهش خطرپذیری ناشی از زلزله
صندوق پستی ۴۵۴۸۱-۱۹۹۱۷
<http://tec.mporg.ir>

بسمه تعالی

پیشگفتار

نظام فنی و اجرایی مصوب ۱۳۷۵ با نگرش تازه‌ای فرایند تهیه و اجرای طرح‌های عمرانی را مورد بررسی قرار داده و برای هر جزء از این فرایند راهکارهایی از زاویه تعیین صلاحیت، ارجاع کار، ارزشیابی عوامل و ... ارائه نموده است. گرایش نظام فنی به خدمات بیمه اگرچه بیشتر از زاویه «تضمین» صورت گرفته است ولی در هر صورت، دریچه‌ای برای ورود به عرصه صنعت بیمه تلقی می‌گردد.

تعامل صنعت ساخت و صنعت بیمه در جهان در عرصه‌های گوناگون وجود دارد و منافع ناشی از این تعامل چه در جهت حفظ و تعالی منافع ملی و چه در حفظ منافع صنفی بسیار گسترده و با اهمیت است.

فارغ از تجربه جهانی، لازم است به واقعیتهای ارتباط بین صنعت ساخت و صنعت بیمه توجه کنیم.

طبق تعریف، ماهیت صنعت بیمه: مدیریت خطر و مدیریت ریسک است و صنعت ساخت یا تهیه و اجرای طرح‌های عمرانی، در درون خود مصادیق فراوانی از «خطر» و «ریسک» را جای داده است.

انواع و اقسام خطرها سرمایه، نیروی انسانی، مصالح و ماشین‌آلات، پروژه‌ها و منافع طرح‌های ذینفع آنها را تهدید می‌کند و طبیعتاً حفاظت آنها در برابر خطرهای موجود، دغدغه بسیار بزرگی است. بنابراین، مفهوم «خطر» و «ریسک» قوی‌ترین حلقه اتصال صنعت ساخت و صنعت بیمه است.

تاکنون به دلیل فقدان ظرفیت‌های مناسب در صنعت بیمه و نادیده گرفتن منافع بیمه از سوی مراجع تصمیم‌گیری طرح‌ها، تمام مخاطرات و ریسک‌های ناشی از تهیه و اجرای طرح‌های عمرانی را دولت پذیرفته است و حجم پوشش‌های بیمه‌ای مورد استفاده، در مقایسه با سرمایه و منافی که در معرض خطر قرار گرفته، بسیار ناچیز بوده و چنین رویکردی، باعث افزایش هزینه سرمایه‌گذاری کارهای عمرانی شده است.

با توجه به این که مرحله اجرا، پرمخاطره‌ترین مرحله از دوره عمر طرح می‌باشد، صنعت بیمه، نقش تعیین‌کننده‌ای در حفاظت از سرمایه‌گذاری طرح‌ها در این مرحله را داراست، دستورالعمل حاضر با مطالعه ضوابط بیمه در داخل کشور و سایر کشورها تدوین شده است تا در قراردادهای پیمانکاری مورد استفاده قرار گیرد.

باین وسیله از شرکت خدمات مدیریت ایرانیان (تهیه‌کننده دستورالعمل)، مهندسان مشاور آوند طرح (مدیر طرح) و دفتر امور فنی، تدوین معیارها و کاهش خطرپذیری ناشی از زلزله که در شکل‌گیری، تدوین و انتشار دستورالعمل یادشده تلاش نموده‌اند تشکر و قدردانی می‌شود.

معاون امور فنی

پاییز ۱۳۸۳

کلیات

تهیه و اجرای طرح های عمرانی در دوره عمر خود، نیاز به انواع پوشش های بیمه ای دارند. دوره اجرا، یقیناً پرمخاطره ترین دوره عمر یک پروژه تلقی می گردد.

بر این اساس، برحسب منشاء بروز خسارت که می تواند ناشی از عملیات موضوع پیمان یا حوادث طبیعی، سرقت، آتش سوزی، مخاطرات ویژه و مانند آن باشد، می توان عملیات موضوع پیمان، ماشین آلات، مصالح پای کار، اجناس به کار برده شده در کار، تأسیسات و املاک مجاور کارگاه (متعلق به صاحب کار)، اشخاص ثالث و اموال آنها (IT.P.L)، و غیره را بیمه کرد و حدود غرامت دریافتی را در هر مورد، و هزینه جایگزینی اموال و اشخاص تلف شده یا آسیب دیده را تعیین نمود.

حق بیمه مربوط به هر بیمه نامه، با توجه به چند عامل از جمله مبلغ قرارداد، جدول زمان بندی اجرایی عملیات، مدت قرارداد و نوع کار، محل اجرای کار، میزان غرامت موردنظر و غیره، به صورت متوسطی برای تمام مدت بیمه نامه تعیین می شود. در ضمن، ممکن است که ماده ای در بیمه نامه برای تعدیل شرایط پوشش و به تبع آن، تعدیل حق بیمه (A.C) نیز، پیش بینی شود. مسئولیت مدنی در قبال اشخاص ثالث، معمولاً شامل کارکنان پیمانکار و کارفرما نمی گردد، و فقط مربوط به صدمه و خسارت اشخاص ثالث و اموال آنهاست که در اثر اجرای قرارداد و عملیات پیمان، متحمل زیان می شوند. در مورد کارکنان پیمانکار و کارفرما، چنانچه مقررات قانون کار و تأمین اجتماعی و مانند آن (که رعایت آن توسط پیمانکار اجباری است)، پوشش کافی و لازم را تأمین نکند و کارفرما یا پیمانکار خریداری پوشش های دیگری را لازم بدانند، این منظور می تواند از طریق خریداری بیمه های تکمیلی، مانند عمر و حوادث، عملی گردد.

دو طرف پیمان، باید نسبت به خطرهایی که هر یک در جریان کار و بر حسب قرارداد، جداگانه یا به اتفاق می پذیرند، و نیز توالی این خطرها، آگاهی کافی داشته باشند. به موجب عرف بین المللی، از جمله شرایط پیمان فیدیک، کارفرما باید نسبت به مخاطرات مستثنی شده، دقت خاص داشته باشد و آنها را با توجه به شرایط و ویژگی های کشور، دقیقاً بررسی کند.

هیچ کس مایل نیست برای چیزی که به آن نیاز دارد، بیش از آنچه لازم است بپردازد و از این جهت، ممکن است کارفرما بخواهد بعضی مخاطرات را خود به عهده بگیرد. این گونه مخاطرات را مخاطرات استثناء شده می نامند و علی الاصول هیچ گونه ارتباطی با کارهای اجرایی قرارداد ندارند، مگر اینکه در دوره انجام قرارداد، به وقوع بپیوندند. در برخی از موارد، کارفرما با قبول مسئولیت این گونه مخاطرات احتمالی، از بالا بودن مصنوعی پیشنهادهای مناقصه که بر ارزیابی شرکت کنندگان نسبت به احتمال وقوع این مخاطرات مبتنی است، جلوگیری می کند.

1. T.P.L = Third Party Liability.
2. A. C = Average Clause.

دستورالعمل بیمه پروژه ها در قرارداد های پیمانکاری

برای بهره گیری از خدمات صنعت بیمه در چهارچوبی معین، دستورالعمل بیمه قراردادها، تهیه شده است. این دستورالعمل، در بخش اول به ارکان بیمه می پردازد، سپس دربخش دوم، تعهدها و وظایف کارفرما، مشاور، و پیمانکار معرفی می شود و در بخش سوم، راهنمای انتخاب پوشش های بیمه ای برای استفاده در قراردادها، ارائه می گردد. در پایان وبا عنوان پیوست دستورالعمل، نحوه محاسبه حق بیمه، بیمه وثیقه و بیمه تضمین، معرفی انواع پوشش های بیمه ای در صنعت ساخت و واژه نامه تشریحی، آورده شده است.

بخش اول. ارکان بیمه

برای شکل گیری خدمات بیمه، برخی از اجزا نقش اصلی و تعیین کننده دارند که بدون وجود آن، یا هرگونه نقص در آن، باعث بی اعتبار شدن قرارداد بیمه می گردد. از این موارد، به عنوان ارکان بیمه یاد می شود. در این قسمت، با استفاده از منابع مورد تأیید بیمه مرکزی ایران، ارکان بیمه به شرح زیر معرفی می گردد:

۱. بیمه گر

شرکت های بیمه، که طبق « قانون بیمه گری مصوب سال ۱۳۱۶ » و « قانون تأسیس بیمه مرکزی ایران و بیمه گری مصوب سال ۱۳۵۰ »، تأسیس شده و تحت نظارت بیمه مرکزی ایران فعالیت دارند.

۲. بیمه گزار

منظور از بیمه گزار، شخص حقیقی یا حقوقی است که وجهی را به بیمه گر می پردازد، تا پوششی را خریداری نماید. در طرح های عمرانی، معمولاً بیمه گزاران عبارتند از:

- کارفرما.

- مشاور.

- پیمانکار اصلی و فرعی.

- پیمانکار تخصصی.

- پیمانکار تدارک کننده مصالح و تجهیزات.

- پیمانکار حمل و نقل.

۳. موضوع بیمه

به صورت متعارف، موضوع بیمه احتمال وقوع خطرهایی است که در طول اعتبار مدت بیمه نامه، تحت پوشش قرار می گیرد. در قرارداد های پیمانکاری، موضوع بیمه، تمام خطرهایی است که احتمال وقوع دارد، بجز استثناها، این خطرها شامل حوادث ناشی از عملیات موضوع پیمان و حوادث طبیعی و یا سرقت، آتش سوزی، حوادث در حین اجرا، نصب، راه اندازی، بهره برداری موقت، و بهره برداری دائم است.

۴. مورد بیمه

مورد بیمه اموال، کالا، مسئولیت، یا هر نفعی است که تحت پوشش قرار می گیرد. در قراردادهای پیمانکاری، معمولاً مورد بیمه، عملیات ساختمانی (کارهای موقت و دائم) و تمام تجهیزات مربوط، کارکنان، حمل و نقل، حقوق و عوارض گمرکی قطعات وارداتی، هزینه برداشت ضایعات و همچنین، تاسیسات مجاور را که به طور امانت در اختیار پیمانکار قرار گرفته است، شامل می شود. همچنین، تجهیزات یا مصالحی که توسط کارفرما تهیه می گردد، و مصالح و تجهیزات پایکار و نیز ماشین آلات ساختمانی را در بر می گیرد.

۵. مدت بیمه

مدت بیمه، عبارت است از تاریخ آغاز بیمه تا تاریخ انقضای بیمه که برحسب نوع پوشش های مورد درخواست بیمه گزار تعیین می شود. در قرارداد های پیمانکاری، مدت بیمه از شروع پیمان آغاز شده و با تکمیل و تحویل کارها و برحسب نوع پوشش، خاتمه می یابد. معمولاً، تاریخ آغاز و خاتمه مسئولیت بیمه گر، منطبق با برنامه زمانی پروژه است، مگر اینکه به گونه دیگری توافق شود.

با توجه به ادامه مسئولیت کارفرما و پیمانکار در دوره تضمین، معمولاً پوشش های مورد نیاز، در قالب بیمه اصلی یا بیمه های تکمیلی ادامه می یابد. اگرچه راه اندازی آزمایشی و بهره برداری موقت در مرحله نخست متوجه بیمه ساخت و نصب است، با این حال پوشش های یادشده، برحسب مورد، تحت عناوین نگهداری ساده و نگهداری گسترده، ادامه می یابد.

۶. مبلغ بیمه

مبلغ بیمه، حداکثر مبلغی است که بیمه گر در صورت تحقق خطر، ممکن است به بیمه گزار بپردازد. مبلغ بیمه، باید برابر با ارزش بیمه ای اموال بیمه شده باشد. ارزش بیمه ای اموال بیمه شده، ارزشی است که این اموال در لحظه آغاز قرارداد دارند. ارزش اموال بیمه شده، در لحظه وقوع خسارت، ارزش جایگزینی نامیده می شود. در قرارداد های پیمانکاری، معمولاً ارزش مورد بیمه برای هر جزء از مورد بیمه، مانند کارهای ساختمانی، ماشین آلات، مصالح و..... در بیمه نامه مشخص می شود. در بیمه های مسئولیت، مبلغ بیمه به صورت حداکثر غرامت مورد درخواست، تعیین می گردد.

۷. حق بیمه

حق بیمه، مبلغی است که بیمه‌گذار برای خرید پوشش بیمه‌ای، به صورت یکجا یا اقساط پرداخت می‌کند. میزان حق بیمه، به حدود، پوشش، مدت آن، و ارزیابی بیمه‌گر از عوامل ریسک در ارتباط با پوشش بیمه‌نامه، بستگی دارد. اگرچه بیمه‌گران برای محاسبه حق بیمه از روش‌های مشابه‌ای استفاده می‌نمایند، اما لزوماً دو بیمه‌گر، حق بیمه یکسانی را در یک مورد خاص، ارایه نمی‌دهند.

حق بیمه، از حاصل ضرب ضریب احتمال خطر (نرخ بیمه) در مبلغ بیمه، حاصل می‌گردد. البته تغییرهای غیرمعمول در مدت بیمه، در نوع و ارزش اموال مورد بیمه و همچنین نوع کارهایی که در پیوند با اجرای قرارداد پیمانکار انجام می‌گیرد، حایز اهمیت است.

حق بیمه، معمولاً به صورت مقطوع یا درهزار، از مبلغ بیمه ارایه می‌شود و در صورتی که به صورت اقساطی پرداخت گردد، تابع شرایطی است که توسط شرکت‌های بیمه اعلام شده و مورد توافق بیمه‌گذار قرار می‌گیرد.

۸. فرانشیز

درصد یا مبلغی از هر خسارت است، که به منظور رعایت اصل نفع بیمه‌ای و جلوگیری از بی‌مبالاتی بیمه‌گذار در رعایت نکات ایمنی و انجام اقدام‌های پیشگیرانه، بر عهده بیمه‌گذار است و میزان آن، بر اساس توافق بیمه‌گذار و بیمه‌گر تعیین می‌شود.

۹. بیمه‌نامه

بیمه‌نامه، همان قرارداد بیمه است که بین بیمه‌گذار و بیمه‌گر، با رعایت قوانین، ضوابط، و مقررات مربوط، مبادله می‌گردد. در بیمه‌نامه، تمام عواملی که به عنوان ارکان بیمه معرفی گردید، به وضوح درج می‌شود.

معمولاً بیمه‌نامه، با پرداخت اولین حق بیمه (به صورت یکجا یا اقساطی)، اعتبار می‌یابد. به روال متعارف، بیمه‌نامه سندی است که به موجب آن، و بر اساس پیشنهاد کتبی بیمه‌گذار، و نیز به استناد پاسخ‌های درج شده در پرسشنامه‌ای که از طرف بیمه‌گذار تکمیل شده، و سایر اظهارات کتبی وی که به منظور درج در بیمه‌نامه صورت می‌گیرد، تنظیم می‌شود. بیمه‌گر، خسارت وارده به مورد بیمه و متوجه بیمه‌گذار را در صورتی که حق بیمه را در زمان مقرر پرداخت کرده باشد، با رعایت استثنایها و شرایط درج شده در آن یا درج شده در الحاقیه‌های مربوط، تا میزان پیش بینی شده، جبران خواهد کرد.

۱۰. کاهش خسارت به تناسب ارزش واقعی

در صورتی که مالی کمتر از قیمت واقعی بیمه شود، خسارت به نسبت مبلغ بیمه شده، به مبلغ واقعی کاهش می یابد (شرط اعمال قاعده نسبی مبلغ بیمه).

یکی از مهم ترین شروطی که در عملیات بیمه گری موضوع اختلاف بین بیمه گران و بیمه گزار است، عدم توجه به مفاد شرط اعمال قاعده نسبی (A/C) است، این شرط، بیانگر ماده ۱۰ قانون بیمه است (در صورتی که مالی به کمتر از قیمت واقعی بیمه شده باشد، بیمه گر فقط به تناسب مبلغی که بیمه کرده است، با قیمت واقعی مال، مسئول خسارت خواهد بود). اهمیت این بند از مفاد قانون بیمه، در اکثر بیمه نامه های جاری به صورت تذکر مهم، یادآوری می شود. در پروژه ها، ضمن خودداری از کم بیمه ای، لازم است در مواردی که تعیین قیمت نهایی پروژه غیرممکن است، برای جلوگیری از عدم دریافت خسارت واقعی، تأمین بیمه نامه شناور مورد توجه باشد.

بخش دوم. تعهدها و وظایف کارفرما، مشاور و پیمانکار

تأییدها و تعهدهای کارفرما

۱. کارفرما، باید برحسب نوع و محل اجرای پروژه و بر اساس مفاد این دستورالعمل، نسبت به انجام وظایف خود برای تأمین پوشش های بیمه ای مناسب، در چهارچوب اختیارها و وظایف قانونی و مقررات بیمه ای، عمل نماید. تأمین پوشش های حداقل، برحسب مفاد این دستورالعمل تأکید شده است. به این ترتیب، بیمه های تکمیلی و پوشش های طبقه بالاتر، برحسب مورد، با توجه به شرایط پروژه، مورد استفاده قرار خواهد گرفت.

۲. کارفرما، باید منابع مالی موردنیاز را برای خریداری انواع پوشش های بیمه ای لازم، در برآورد منابع و اعتبارات ریالی و ارزی پروژه، پادار نماید.

۳. کارفرما، باید نسبت به تهیه مدارک و اسناد مربوط به شناسایی، تجزیه و تحلیل، و طبقه بندی خطر، از طریق پیش بینی در شرح خدمات مهندسان مشاور یا هر صورت دیگر، اقدام لازم را به عمل آورد.

۴. کارفرما، از برگزاری مناقصه با اسناد مناقصه فاقد مطالعات ارزیابی خطر، یا بدون تعیین پوشش های بیمه ای موردنیاز، و همچنین امضا و ابلاغ قراردادهایی که در آنها وظایف و تعهدهای کارفرما و پیمانکار، در مورد بیمه قرارداد طبق این دستورالعمل مشخص نشده باشد، و فاقد پیوست ها و فرم های تکمیل شده برحسب مورد باشد، در پروژه های بزرگ و متوسط، تا حد امکان خودداری می کند.

۵. کارفرما، باید ترتیبی اتخاذ کند تا مورد بیمه، به ارزش واقعی خود، بیمه شود.

۶. در مواردی که تهیه یک نوع پوشش خاص منوط به اخذ پوشش های دیگری است، لازم است کارفرما نسبت به تأمین همه پوشش های ضروری، تأکید کند.

۷. علاوه بر پوشش های بیمه ای که توسط پیمانکار خریداری و حفظ می شود، کارفرما نیز اختیار دارد به هزینه خود، بیمه مسئولیت کارفرما را در مقابل پیمانکار یا کارکنان، خریداری و حفظ کند. به موجب مفاد این بیمه نامه ها، کارفرما در قبال دعاوی ناشی از عملیات موضوع قرارداد، مورد حمایت قرار خواهد گرفت.

۸. دریافت و مصرف مبلغ وصولی از بیمه گر

هرگونه زیان بیمه شده تحت بیمه نامه های خریداری شده بر اساس این دستورالعمل، توسط بیمه گر، با کارفرما به عنوان امین بیمه گزاران، با رعایت شرایط درج شده در بیمه نامه، تسویه و به وی پرداخت می گردد.

کارفرما، وجوهی که به این ترتیب دریافت می کند، در حساب جداگانه ای واریز نموده و بر اساس توافق طرف‌های ذینفع، بین آنها تقسیم می کند. در صورتی که توافق حاصل نشود، وجوه دریافتی صرف تعمیر یا تعویض کار خسارت دیده خواهد شد.

کارفرما، به عنوان امین بیمه‌گزاران، اختیار تعدیل و تسویه هرگونه خسارتی را با بیمه‌گر خواهد داشت. در این صورت، کارفرما طبق توافق طرف‌های ذینفع، نسبت به تسویه خسارت با بیمه‌گران، اقدام خواهد کرد. در صورت عدم حصول توافق بین طرف‌های ذینفع یا اعتراض کتبی یکی از طرف‌های ذینفع، ظرف مدت ۱۵ روز پس از وقوع خسارت، نسبت به اعمال اختیار یاد شده توسط کارفرما، وی نسبت به تعدیل و تسویه خسارت با بیمه‌گران اقدام نموده و توزیع عادلانه غرامت را به نسبت حوزه‌های مسئولیت ذینفع‌ها، تضمین خواهد کرد.

۹. خطرهایی که مسئولیت آن با کارفرماست، عبارت است از: جنگ، تهاجم دشمن، انقلاب، اعتصاب، خطرهای هسته‌ای، شورش و بلوا (به جز مواردی که در محدوده کارگاه و مربوط به مدیریت کارگاه است)، بروز حوادث طبیعی فراتر از پیش‌بینی‌های متعارف و غیرقابل کنترل از سوی کارفرما یا پیمانکار.

۱۰. زیان یا خسارت ناشی از طراحی کارها، در مواردی که ناشی از تصمیم کارفرما راجع به طرح باشد، بر عهده کارفرماست.

وظایف و تعهدات مهندسان مشاور

۱۱. مهندسان مشاور و به طور کلی واحدهای تهیه‌کننده طرح، موظف هستند قبل از تهیه و تنظیم اسناد مناقصه، گزارش بررسی و مطالعه و مدیریت ریسک را، در حد شناسایی خطر و نوع پوشش‌های بیمه‌ای لازم و میزان آن را، با استفاده از کارشناسان متخصص در امر بیمه و به ویژه بیمه‌های مهندسی و مسئولیت، تهیه کنند و به کارفرما ارائه دهند. همچنین، در موقع تهیه پیش‌نویس قرارداد، موظف هستند نسبت به تکمیل فرم‌های پیوست این دستورالعمل، اقدام نموده و آنها را برای امضای کارفرما و پیمانکار، آماده کنند.

۱۲. در مواردی که برحسب ویژگی‌های مکانی و موضوعی پروژه، اخذ بیمه‌نامه‌های خاص موردنیاز باشد، مهندس مشاور مکلف است موارد یاد شده را بررسی کرده و نتیجه را با توجیهات کافی، برای اتخاذ تصمیم‌های لازم، به کارفرما ارائه نماید.

۱۳. مهندس مشاور، مکلف است در صورت وقوع حادثه یا بروز خسارت و زیان، آن قسمت از وظایف کارفرما را که به وی تفویض شده است، به نیابت انجام دهد و انجام آن قسمت از وظایف و تعهدهای کارفرما را که به موجب مفاد بیمه نامه و سایر مقررات تفویض نشده، کتباً و در موعد مقرر، به کارفرما یادآوری کند.
۱۴. مهندس مشاور، موظف است تمام بیمه نامه هایی را که توسط کارفرما یا پیمانکار تهیه می شود، بررسی کند و انطباق آنها را با مفاد و موازین قرارداد، گواهی نماید.
۱۵. در مواردی که بیمه نامه های تهیه شده از نظر ضوابط و مقررات بیمه یا در ارتباط با نیازهای پروژه دارای نقص باشند، مشاور مکلف است اصلاح و تکمیل آنها را، به کارفرما گزارش کند.
۱۶. هر گاه اخذ بیمه نامه، از بیمه گر معتبر خاصی مورد نظر کارفرما باشد، مشاور باید بررسی های لازم را انجام داده و بر رعایت نظر کارفرما، تأکید کند.
۱۷. مهندس مشاور، موظف است اطلاعات مورد نیاز بیمه گر را برحسب مسئولیت کارفرما در تهیه و تنظیم بیمه نامه، ملحوظ دارد. در هر صورت، از آنجا که ناقص یا نادرست بودن اطلاعات ارائه شده به بیمه گر، در موقع بروز خسارت و درخواست غرامت تعیین کننده است، مشاور باید در این باره نظارت داشته باشد و کفایت بیمه نامه های دریافتی پیمانکار یا کارفرما را، گواهی کند.
۱۸. مشاور، موظف است برحسب نظر کارفرما، در تکمیل پرسشنامه های بیمه همکاری کند.
۱۹. با وجود تأکید بر اخذ تمام بیمه های مورد نیاز، مهندس مشاور مکلف است از تحمیل هزینه های اضافی بابت پرداخت حق بیمه یا فرانشیز و یا اخذ پوشش های غیر ضروری، جلوگیری کند.
۲۰. مهندس مشاور، موظف است بر اخذ و تمدید بیمه نامه و پرداخت حق بیمه ها در موعد مقرر، نظارت کند و در صورت استنکاف پیمانکار از پرداخت حق بیمه، مراتب را به کارفرما گزارش نماید تا وی رأساً اقدام کند.
۲۱. مهندس مشاور، موظف است بر اقدام های ایمنی و پیشگیرانه و همچنین، کنترل دامنه خسارت در اثر وقوع حادثه، به نحو مؤثر نظارت کند.
۲۲. هرگاه در مراحل اجرای پروژه، تأمین پوشش های جدید یا تکمیل یا بسط حدود پوشش بیمه نامه های موجود ضروری باشد، مهندس مشاور مکلف است رأساً یا برحسب درخواست پیمانکار و دستور کارفرما، موارد را بررسی کرده و پس از تأیید کارفرما، تکمیل پوشش های بیمه ای را در چهارچوب قرارداد، پیگیری نماید.
۲۳. در صورت تشخیص و ابلاغ کارفرما، مهندس مشاور به عنوان نماینده کارفرما، در تشریفات حل اختلاف با بیمه گر، شرکت خواهد کرد.

وظایف و تعهدات پیمانکار

۲۴. پیمانکار، تمام بیمه‌نامه‌های موردنیاز را مانند مهندسی و مسئولیت و هر پوشش لازم دیگر که در اجرای تعهدهای وی طبق قرارداد ضروری باشد، به هزینه خود خریداری و حفظ خواهد کرد.

۲۵. پیمانکار، بدون ایجاد محدودیت در تعهدها و مسئولیت های خود و کارفرما، نسبت به تحصیل پوشش‌های بیمه‌ای اقدام خواهد کرد.

۲۶. پوشش‌های بیمه‌ای، به شرح زیر و نه محدود به آنها، با توجه به شرایط پیمان، توسط پیمانکار خریداری و حفظ می‌گردد:

۲۶-۱. کارها، همراه با مصالح و تجهیزاتی که به عنوان جزیی از کار مورد استفاده قرار خواهد گرفت، به مبلغ ارزش کامل جایگزینی.

۲۶-۲. مبلغ اضافی، معادل..... درصد ارزش کامل جایگزینی بند بالا، به منظور پوشش هزینه های اجتناب ناپذیر زیان یا خسارت.

۲۶-۳. تجهیزات پیمانکار و هرگونه اموال دیگری که توسط پیمانکار وارد کارگاه گردیده است، به مبلغ معادل ارزش جایگزینی آنها در کارگاه. همچنین، پوشش‌های بیمه‌ای مربوط به ماشین آلات و سایر تجهیزات و تأسیسات موردنیاز، برای اجرای کارها که توسط کارفرما به هر نحوی در اختیار وی قرار می‌گیرد.

بیمه‌نامه موارد پیش‌گفته مشترکاً به نام پیمانکار و کارفرما بوده و موارد زیر را تحت پوشش قرار خواهد داد :

- هرگونه زیان یا خسارت وارده به کارفرما و پیمانکار، به هر علت، جز در مواردی که استثنا می‌شود، تا تاریخ تعیین شده در گواهی تحویل کار یا هر بخش از آن، برحسب مورد. و همچنین، زیان یا خسارتی که در حین انجام هرگونه عملیات به منظور انجام تعهدها، توسط پیمانکار حادث می‌شود.

- زیان یا خسارتی که در دوره رفع نقص به وجود آید و علت آن مربوط به زمان قبل از آغاز دوره یاد شده باشد.

۲۶-۴. پوشش بیمه‌ای به نام خود و کارفرما، به طور مشترک در قبال مسئولیت ناشی از صدمات جانی یا فوت اشخاص، یا زیان یا خسارت وارده به هرگونه اموال (جز کارها)، در اثر اجرای کار.

بیمه یاد شده، حداقل به مبلغی خواهد بود که دو طرف مشترکاً در مورد آن توافق کنند و در صورتی که چنین توافقی صورت نگیرد، پیمانکار رأساً مبلغ قابل قبولی به این منظور، تعیین خواهد کرد.

بیمه‌نامه باید شامل شرط مسئولیت متقابل باشد، به این مفهوم که گویی برای هر یک از دو طرف، کارفرما و پیمانکار، بیمه‌نامه جداگانه ای صادر شده است. بر این اساس، از نظر بیمه‌نامه، کارفرما و پیمانکار دو بیمه‌گزار جداگانه تلقی می‌شوند.

۲۶-۵. پیمانکار، مسئولیت های خود را بیمه خواهد کرد و مادام که افراد در استخدام وی در کارها حضور دارند، اعتبار بیمه‌نامه را حفظ خواهد کرد. پیمانکار، مسئول پیمانکاران فرعی خود بوده و باید آنها را ملزم به بیمه نمودن و پرداخت حق بیمه لازم برای تأمین کارهایی که انجام می‌دهند بنماید. هرگونه نقضی در مورد حق بیمه یا کمبود در محدوده پوشش، از مسئولیت های پیمانکار خواهد بود.

این پوشش، شامل هر نوع خسارت منجر به آسیب دیدگی، نقص عضو، یا فوت کارکنان پیمانکار، کارفرما، و پیمانکاران فرعی، و سایر اشخاصی خواهد بود که به نحوی در ارتباط با کارهای موضوع قرارداد، دچار حادثه یا سانحه می‌شوند. در مورد اشخاصی که در استخدام پیمانکار (پیمانکاران) فرعی باشند، هرگاه پیمانکار (پیمانکاران) فرعی مسئولیت خود را در شکل متقابل آنان بیمه کرده باشند، به نحوی که غرامت‌های کارفرما تحت بیمه‌نامه مربوط جبران شود، تعهدهای پیمانکار راجع به بیمه پیش‌گفته، انجام شده تلقی خواهد گردید. هرگاه کارفرما لازم بدانند، پیمانکار باید اصل یا رونوشت تأیید شده بیمه‌نامه یا گواهی بیمه را برای هر یک از پیمانکاران فرعی، و رسید پرداخت حق بیمه مربوط را تسلیم کارفرما کند.

۲۷. پیمانکار، مقدم بر آغاز کار در کارگاه، گواهی لازم را مبنی بر این که بیمه‌نامه‌های موردنیاز تحت شرایط قرارداد را تحصیل کرده است، به کارفرما ارایه نموده و ظرف مدت تعیین شده در پیمان، بیمه‌نامه‌ها را تسلیم وی خواهد کرد. پیمانکار، پوشش‌های بیمه‌ای را که به موجب پیمان، تهیه آن بر عهده وی قرار دارد، از بیمه‌گری که در پیمان مورد توافق دو طرف قرار گرفته است، ودر غیراین صورت از بیمه‌گر مورد انتخاب خود، خریداری خواهد کرد.

۲۸. پیمانکار، اعتبار هر بیمه‌نامه را تا تاریخی که در قرارداد مشخص می‌شود، حفظ خواهد کرد و در صورت درخواست کارفرما، بیمه‌نامه معتبر و رسیدهای پرداخت حق بیمه مربوط را در هر مورد، در اختیار وی قرار خواهد داد.

۲۹. در صورتی که پیمانکار در خریداری یا حفظ اعتبار هر یک از بیمه‌نامه‌های مورد نیاز، طبق شرایط پیمان قصور ورزد، یا ظرف مدت تعیین شده در پیمان، نسبت به ارایه بیمه‌نامه‌ها اقدام نکند، یا چنین بیمه‌نامه‌های تهیه شده ملغی یا فسخ یا کاهش داده شوند، در هر یک از این موارد، کارفرما می‌تواند رأساً مبادرت به تهیه و معتبر ساختن این قبیل بیمه‌نامه‌ها کرده، حق بیمه های مربوط را پرداخت کند. در این صورت، مبالغ پرداختی را در زمان مناسب، از صورت‌حساب‌های

پیمانکار کسر کرده یا جزو بدهی وی منظور خواهد نمود و پیمانکار، از این بابت حق هرگونه اعتراض را از خود سلب می‌کند.

۳۰. در صورتی که پیمانکار یا کارفرما نسبت به رعایت شرایط درج شده در بیمه‌نامه‌های خریداری شده طبق قرارداد اهمال کنند، موظف خواهند بود که غرامت طرف دیگر را بابت هرگونه زیان یا مطالبات ناشی از قصور خود، جبران نمایند.

۳۱. مبالغ و خسارت‌هایی که تحت پوشش بیمه واقع نشده یا توسط بیمه‌گر جبران نشده باشند، بر حسب مسئولیت قراردادی هر یک از دو طرف، به عهده کارفرما یا پیمانکار خواهد بود.

۳۲. در صورت بروز هرگونه خسارت در اثر موارد مستثنی شده یا به صورت توأم با سایر خطرها، پیمانکار به درخواست کارفرما و در حدود مورد درخواست، اقدام به جبران زیان یا خسارت خواهد کرد و در این صورت، استحقاق افزایش مبلغ پیمان را خواهد داشت. در صورتی که بروز زیان یا خسارت، معلول ترکیبی از خطرها باشد، افزایش مبلغ پیمان، به تناسب مسئولیت کارفرما و پیمانکار خواهد بود.

۳۳. در متن بیمه‌نامه‌ها، باید احتمال تحویل بخش‌هایی از کار، قبل از تحویل موقت تصریح شود.

۳۴. مضمون تمام بیمه‌نامه‌ها و محدوده پوشش آنها، باید منطبق با اسناد پیمان و پیوست‌های آن باشد. هرگاه بیمه‌نامه ارائه شده از سوی پیمانکار، از این نظر دارای اشکال یا نقص باشد، مراتب کتباً توسط کارفرما به پیمانکار اعلام می‌شود، و وی مکلف است ظرف مدت ۱۰ روز با مراجعه به بیمه‌گر، نسبت به رفع نواقص یا جایگزین کردن آن با بیمه‌نامه جدید، اقدام کند.

۳۵. هرگاه تغییر اساسی در شرح کارها، قیمت، مدت و سایر شرایط پیمان ایجاد گردد، پیمانکار موظف است بر اساس موارد قید شده در بیمه‌نامه، مراتب را به بیمه‌گر اطلاع داده تا در صورت لزوم، تغییرهای لازم در مفاد بیمه‌نامه انجام شود. در صورت افزایش مدت پیمان، بیمه‌نامه‌های مربوط به همان مدت، از سوی پیمانکار تمدید می‌گردد. هزینه تمدید بیمه‌نامه‌ها، در صورتی که قصور پیمانکار در انجام تعهدها علت تمدید باشد، بر عهده وی خواهد بود. هر نوع تغییر در بیمه‌نامه‌ها، باید با اطلاع کارفرما باشد.

۳۶. انحلال، تصفیه، ورشکستگی یا قصور هر یک از شرکت‌های بیمه طرف پیمانکار یا پیمانکاران فرعی وی، یا قصور هر یک از شرکت‌های بیمه نسبت به پرداخت ادعاهای مطروحه، نمی‌تواند موجب ملغی شدن تعهدهای دو طرف پیمان نسبت به یکدیگر، در چهارچوب پیمان شود.

۳۷. پیمانکار، در هیچ زمانی حق ندارد هر گونه مصالحه، پیشنهاد یا قولی را در رابطه با ایجاد هرگونه تعهدی در قبال کارفرما، بدون اخذ موافقت قبلی و کتبی وی، با بیمه‌گران انجام دهد.

۳۸. بیمه کردن مصالح و تجهیزات و کارها، تنها به منظور تأمین خسارت‌های وارده است و پیمانکار را به هیچ وجه از تعهدهای خود مبری نمی‌کند.

۳۹. بیمه‌نامه‌ها، جز در مورد کارکنان پیمانکار باید به نام کارفرما به عنوان ذینفع بوده و قبل از آغاز کار، به کارفرما ارایه گردند.

بخش سوم. راهنمای انتخاب پوشش های بیمه ای

طرح های عمرانی برحسب موضوع، کارکرد، ارزش، محل اجرا، مدت اجرا و از نظر ارزیابی ریسک، با یکدیگر متفاوت هستند؛ از این رو، لازم است این تفاوت در انتخاب نوع و میزان پوشش های بیمه ای که خریداری می گردد، مورد توجه باشد. براین اساس و برای سهولت کار، توصیه می شود، کارفرما، مشاور و پیمانکار، پوشش های بیمه ای مورد نظر را به روش تعیین شده در این دستورالعمل، انتخاب کنند.

۱. کار برگ انتخاب پوشش های بیمه ای

کاربرگ های یک و دو پیوست، به عنوان جزئی از اسناد مناقصه تلقی شده و باید طبق این دستورالعمل، تکمیل گردد و به عنوان بخشی از اسناد و مدارک پیمان، ملاک عمل قرار گیرد.

۲. راهنمای تکمیل کاربرگ های بیمه

کاربرگ یک پیوست، باید بر اساس نتایج گزارش مطالعات ارزیابی ریسک، توسط مهندس مشاور یا واحد تهیه کننده طرح، تکمیل شود. اگر چنین گزارشی تهیه نگردیده یا پوشش های بیمه ای موردنیاز توصیه نشده باشد، تکمیل کاربرگ طبق نظر کارفرما، انجام می گردد.

این کاربرگ، توسط مشاور تکمیل شده و پس از تأیید کارفرما، به عنوان بخشی از اسناد مناقصه، به پیمانکار تسلیم می گردد. پیمانکار حق دارد با توجه به مسئولیت های خویش، تغییرهای موردنظر خود را در مورد کاهش یا افزایش پوشش های بیمه ای، پیشنهاد کند.

در نهایت، کاربرگ تکمیل شده ای که مورد توافق کارفرما و پیمانکار باشد و در صورت عدم حصول توافق کاربرگی که بر حسب نظر کارفرما تکمیل شده باشد، ملاک اقدام های بعدی خواهد بود، و باید به عنوان پیوست های پیمان، از سوی کارفرما و پیمانکار امضا شود. ترتیب تکمیل کاربرگ های بیمه، به شرح زیر است :

۱-۲. کارفرما برحسب مورد، با انتخاب هر یک از پوشش های موردنظر، خانه مربوط را با علامت

(×) مشخص می کند (کاربرگ تکمیل شده جزو اسناد مناقصه، در اختیار پیمانکار قراردادده می شود).

۲-۲. پیمانکار، برای مواردی که کارفرما پوشش خاصی تعیین نکرده باشد و وی این پوشش را ضروری بداند، خانه مربوط را با علامت (+) مشخص می کند و اگر پوشش موردنظر کارفرما را ضروری نداند، در قسمت پیش بینی شده، علامت (-) را درج می کند (کاربرگ اظهارنظر شده به همراه پیشنهاد پیمانکار، ارائه می شود).

در نهایت، خانه نهایی با علامت (*) که نتیجه تفاهم کارفرما با پیمانکار است، یا در صورت عدم توافق، نظر کارفرماست، تکمیل شده و کاربرگ توسط دو طرف پیمان و مشاور امضا گردیده و ملاک اقدام قرار می گیرد. در مواردی که ستون آخر (سایر) علامت زده شود، از کاربرگ دو برای پوشش های تکمیلی استفاده می شود؛ به این نحو که مشاور یا کارفرما، برحسب نتایج مطالعات ریسک یا نظر خود، و بر اساس انتخاب پوشش های اصلی (تکمیل کاربرگ یک)، مواردی از پوشش های تکمیلی را انتخاب می کنند و مشابه پوشش های اصلی، نظر پیمانکار اخذ شده و برهمان منوال، پوشش های تکمیلی نهایی می گردد و کاربرگ امضا شده، ملاک اقدام خواهد بود. تبصره : در مواردی که واگذاری کار با ترک تشریفات مناقصه انجام شود، تکمیل کاربرگ ها قبل از عقد پیمان به همان نحو انجام گردیده و کاربرگ های تکمیل و امضا شده، ضمیمه پیمان می گردد.

دستورالعمل بیمه پروژه ها در قرارداد های پیمانکاری

کاربرگ یک. انتخاب پوشش های بیمه ای برای پروژه

پوشش های بیمه ای																	
سایر	حمل و نقل			بیمه های اختصاصی			حوادث طبیعی			مسئولیت مدنی			تمام خطر مهندسی				
	نیاز به بیمه های تکمیلی	زمینی	هوایی	دریایی	اعتباری	شکست ماشین آلات	محیط زیست	طوفان	زلزله	سیل، طغیان آب	تکمیلی کارکنان	اشخاص ثالث	کارکنان	طراحی	نصب	ساخت	
																	کارفرما
																	پیمانکار
																	نهایی

امضا نماینده مشاور : نام و نام خانوادگی

امضا نماینده کارفرما : نام و نام خانوادگی

امضا نماینده پیمانکار : نام و نام خانوادگی

دستورالعمل بیمه پروژه ها در قرارداد های پیمانکاری

کاربرگ دو. تعیین بیمه های تکمیلی پروژه

ردیف	عوامل	پوشش های اصلی	عنوان پوشش های تکمیلی	ملاحظات
۱	کارفرما و مشاور			
۲	پیمانکار			
۳	نهایی			
<p>نماینده مشاور: نام و نام خانوادگی: امضا</p> <p>نماینده کارفرما: نام و نام خانوادگی: امضا</p> <p>نماینده پیمانکار: نام و نام خانوادگی: امضا</p>				

۳. حداقل پوشش های بیمه ای پروژه های بزرگ صنعتی و غیرصنعتی

- ۳-۱. بیمه های مسئولیت مدنی، ناشی از اجرای پروژه (از جمله مسئولیت های قانونی و حقوقی، اعم از قراردادی و غیرقراردادی).
 - ۳-۲. بیمه های مهندسی، شامل بیمه تمام خطر پیمانکاری، نصب و نگهداری، و پوشش های تکمیلی مربوط، برحسب مورد.
 - ۳-۳. مواردی علاوه بر موارد پیش گفته، که مهندس مشاور یا واحد تهیه کننده طرح، تامین آن پوشش ها را توصیه کرده و مورد قبول کارفرما باشد.
 - ۳-۴. بیمه در برابر حوادث طبیعی، با توجه به موارد زیر:
 - هرگاه محل پروژه، بر اساس نقشه پهنه بندی زلزله، در مناطق با احتمال خطر نسبی پایین باشد.
 - هرگاه سابقه وقوع زلزله بیشتر از ۵ ریشتر در مقیاس مرکالی، در محل احداث پروژه وجود داشته باشد.
 - اگر محل پروژه برحسب گزارش سازمان هواشناسی، جزو مناطق سیل گیر طبقه بندی شده و یا وقوع سیل منجر به خسارت وسیع، در ۲۰ سال منتهی به سال اجرا، گزارش شده باشد.
 - وقوع طوفان مخرب (طوفان هایی که منجر به خسارت وسیع شده و گزارش های آن از سوی مراجع ذیربط ثبت و منتشر گردیده)، در محل اجرای پروژه گزارش شده باشد.
 - ۳-۵. بیمه مربوط به خسارت های وارده، ناشی از تغییر در برنامه زمانی اجرای پروژه.
 - ۳-۶. بیمه های اختصاصی، مانند بیمه محیط زیست، شکست ماشین آلات و...، برحسب نظر کارفرما و پس از توافق دو طرف پیمان.
- تبصره: در مورد بیمه های محیط زیست، چنانچه اجرای پروژه موقوف به اخذ مجوز از سازمان محیط زیست باشد، اخذ پوشش بیمه ای توصیه می شود.
- ۳-۷. بیمه های حمل و نقل، طبق ضوابط مربوط به حمل و نقل دریایی، هوایی، و پوشش های رایج یا تکمیلی، در مورد حمل و نقل جاده ای یا ریلی.
 - ۳-۸. بیمه های مربوط به طراحی، به صورت بیمه های تکمیلی.
 - ۳-۹. بیمه های اعتباری، برحسب تقویم تامین منابع مالی پروژه.
 - ۳-۱۰. تمام پوشش هایی که در تعهد پیمانکار است، مانند سرقت، آتش سوزی و نظایر آن.
 - ۳-۱۱. سایر پوشش ها، اختیاری بوده و بنابه نظر کارفرما یا توافق پیمانکار و کارفرما، خریداری می شود؛ مگر این که در اسناد مناقصه، به صورت الزامی پیش بینی شده باشد.

۴. حداقل پوشش های بیمه ای پروژه های متوسط صنعتی

- ۴-۱. بیمه های مسئولیت مدنی، ناشی از اجرای پروژه (از جمله مسئولیت های قانونی و حقوقی، اعم از قراردادی و غیرقراردادی).
- ۴-۲. بیمه های مهندسی، شامل بیمه تمام خطر پیمانکاری و نصب، و بیمه های تکمیلی مربوط، بر حسب مورد.
- ۴-۳. مواردی علاوه بر موارد پیش گفته، که مهندس مشاور یا واحد تهیه کننده طرح، تامین آن پوشش ها را توصیه کرده و مورد قبول کارفرما باشد.
- ۴-۴. بیمه در برابر حوادث طبیعی، حداقل شامل زلزله، سیل و طوفان برحسب سوابق وقوع حوادث یاد شده در محل اجرای پروژه، در ۲۰ سال منتهی به سال اجرا. تبصره: در مورد زلزله، در صورتی که طبق نقشه پهنه بندی، احتمال وقوع زلزله با خطر نسبی متوسط و بالاتر وجود داشته باشد، اخذ پوشش بیمه ای الزامی است.
- ۴-۵. بیمه مربوط به خسارت های وارده، ناشی از تغییر در برنامه زمانی اجرای پروژه.
- ۴-۶. بیمه های حمل و نقل، طبق ضوابط مربوط به حمل و نقل دریایی، هوایی و پوشش های رایج یا تکمیلی، در مورد حمل و نقل جاده ای یا ریلی.
- ۴-۷. بیمه های مربوط به طراحی، برحسب اعلام ضرورت از سوی کارفرما.
- ۴-۸. تمام بیمه هایی که در تعهد پیمانکار است و کارفرما بر تأمین آنها تأکید دارد.
- ۴-۹. سایر پوشش ها، اختیاری بوده و بنابه نظر کارفرما یا توافق پیمانکار و کارفرما، خریداری می شود؛ مگر این که در اسناد مناقصه، به صورت الزامی پیش بینی شده باشد.

۵. حداقل پوشش بیمه ای پروژه های متوسط غیرصنعتی

- ۵-۱. بیمه های مسئولیت مدنی، ناشی از اجرای پروژه (از جمله مسئولیت های قانونی و حقوقی، اعم از قراردادی و غیرقراردادی).
- ۵-۲. بیمه های مهندسی، درباره اجزایی از کار که توسط کارفرما تعیین می شود.
- ۵-۳. بیمه حوادث طبیعی، برحسب موقعیت مکانی پروژه و بررسی های محلی و گزارش وقوع حوادث طبیعی و آمار و اطلاعات خسارت های ناشی از آن، با نظر کارفرما تعیین می گردد.
- ۵-۴. تمام بیمه هایی که در تعهد پیمانکار است و کارفرما بر تأمین آنها تأکید دارد.
- ۵-۵. سایر پوشش ها، اختیاری بوده و بنا به نظر کارفرما یا توافق پیمانکار و کارفرما، خریداری می شود؛ مگر این که در اسناد مناقصه، به صورت الزامی پیش بینی شده باشد.

۶. حداقل پوشش بیمه ای پروژه های کوچک

۶-۱. بیمه هایی که تنها در تعهد پیمانکار است و کارفرما نیز برای اطمینان از انجام به موقع پروژه، بر تأمین آنها تأکید دارد.

۶-۲. بیمه حوادث طبیعی، به صورت بیمه انفرادی یا گروهی (خریداری پوشش برای مجموعه ای از پروژه های مشابه، توسط یک دستگاه اجرایی).

۷. تقسیم بندی پروژه ها

۷-۱. پروژه های بزرگ صنعتی

پروژه های صنعتی که مبلغ سالانه پیمان آنها ۱۰۰ میلیارد ریال و بالاتر باشد، مانند نیروگاه ها، پالایشگاه ها، کارخانه های تولید خودرو و نورد و ذوب فلزات.

۷-۲. پروژه های بزرگ غیرصنعتی

پروژه های غیر صنعتی که مبلغ سالانه پیمان آنها ۷۵ میلیارد ریال و بالاتر باشد، مانند سدهای بزرگ، آزادراه ها، بزرگراه ها، پل های بزرگ منحصر به فرد، تونل، مراکز اصلی مخابرات، ترمینال فرودگاه های بین المللی، موزه ها، استادیوم های سرپوشیده و بزرگ، ساختمان های بلندمرتبه، فضاها و مکان های مذهبی ویژه، اسکله و موج شکن و سازه های آبی و دریایی پیچیده و مشکل، تصفیه خانه های آب و فاضلاب، و خطوط انتقال آب و فاضلاب.

۷-۳. پروژه های متوسط صنعتی

پروژه های صنعتی که مبلغ سالانه پیمان آنها از ۱۰ میلیارد تا ۱۰۰ میلیارد ریال باشد، مانند کارخانه ها و واحدهای صنعتی، از قبیل نساجی، تولید لوازم خانگی، داروسازی، تولید رنگ، مواد غذایی، قطعات خودرو، پمپ خانه ها در طرح های انتقال مواد سوختی، پست های اصلی خطوط سراسری انتقال نیرو و انرژی.

۷-۴. پروژه های متوسط غیرصنعتی

پروژه های غیر صنعتی که مبلغ سالانه پیمان آنها از ۱۰ میلیارد ریال تا ۷۵ میلیارد ریال باشد، مانند ساختمان های آموزش عالی، مجتمع های فنی و حرفه ای، ساختمان های اداری، مراکز فرعی مخابرات، سازه های آبی متعارف، سالن های اجتماعات و کنفرانس، ایستگاه ها و ترمینال های شهری و بین شهری، کشتارگاه، سردخانه، مجتمع های فرهنگی شهری، مراکز درمانی، و...

۷-۵. پروژه‌های کوچک

پروژه‌هایی که مبلغ سالانه پیمان آنها کمتر از ۱۰ میلیارد ریال است.

۸. الحاقیه ها

در موارد متعدد، با وجود تأمین پوشش‌های بیمه‌ای برحسب نوع کار، تعیین موارد تکمیلی برای روشن بودن چهارچوب تعهدهای بیمه‌گر، از طریق صدور الحاقیه برای جبران خسارت، ضروری است. ضمن اینکه تنظیم و مبادله الحاقیه، لزوماً به مفهوم بسط پوشش بیمه‌ای نیست.

این موارد، معمولاً به صورت‌هایی به شرح زیر، تحت عنوان الحاقیه تنظیم و مبادله می‌گردد.

۸-۱. پوشش

مواردی که ضمن رعایت شرایط، استثناءها، و مقررات درج شده در بیمه‌نامه و پیوست‌های آن، به صورت بیمه‌های تکمیلی تحت پوشش هستند. اگر این موارد الزام بیشتری از نظر جبران خسارت‌ها برای بیمه‌گر ایجاد کند، مستلزم حق بیمه اضافی خواهد شد.

۸-۲. شرایط

مواردی که ضمن رعایت شرایط، استثناءها، و مقررات درج شده در بیمه‌نامه و پیوست‌های آن، بیمه‌گر نسبت به جبران زیان‌های وارده به بیمه‌گزار، تعهدی نخواهد داشت، یا متعهد بودن بیمه‌گر برای جبران خسارت‌ها، موقوف به رعایت شرایطی است که در الحاقیه درج می‌شود و به طور عمده، فاقد پرداخت حق بیمه است.

۸-۳. استثنا

مواردی که ضمن رعایت شرایط، استثناءها، و مقررات درج شده در بیمه‌نامه و پیوست‌های آن، بیمه‌گر متعهد به جبران خسارت‌ها نیست. این موارد، به طور مستقیم یا غیرمستقیم، استثنا شده و شامل خسارت‌هایی می‌شود که اساساً در تعهد بیمه‌گر نیست.

۸-۴. تضمین (گارانتی)

مواردی که جبران خسارت توسط بیمه‌گر، صرفاً در انطباق با شرطی است که به صورت موضوعی یا کمی، در الحاقیه درج می‌شود.

۹. فهرست الحاقیه ها

- ۱) پوشش زیان یا خسارت ناشی از اعتصاب، شورش، اغتشاش، و بلوا^۱ (S.R.C.C).
- ۲) پوشش مسئولیت متقابل.
- ۳) پوشش دوره نگهداری ساده.
- ۴) توسعه پوشش بیمه‌ای دوره نگهداری.
- ۵) پوشش هزینه های اضافه کاری، کار در شب، کار در تعطیلات عمومی، و هزینه حمل سریع.
- ۶) پوشش هزینه های اضافی حمل هوایی.
- ۷) پوشش سازه های واقع در مناطق زلزله خیز.
- ۸) پوشش دوره آزمایش ماشین آلات و تأسیسات.
- ۹) پوشش مربوط به ساختمان های موجود و تأسیسات مجاور.
- ۱۰) پوشش خسارت وارده بر مراتع، جنگل ها، و کشتزارها.
- ۱۱) پوشش خسارت‌های وارده بر مصالح پای کار.
- ۱۲) پوشش خسارت‌های وارده بر تأسیسات مجاور.
- ۱۳) پوشش مربوط به تجهیزات زمان اجرای کار.
- ۱۴) پوشش در کانال هایی که حفاری می شود.
- ۱۵) پوشش مربوط به نشت مواد در حفاری.
- ۱۶) پوشش برای استفاده از ماشین آلات دست دوم.
- ۱۷) شرایط مخصوص، مربوط به جدول زمان بندی عملیات ساختمانی یا نصب.
- ۱۸) شرایط ویژه، مربوط به ساختمان تونل ها و راهرو ها.
- ۱۹) شرایط مخصوص، مربوط به کابل ها، لوله ها و سایر وسایل نصب شده در زیر زمین.
- ۲۰) شرایط ویژه، مربوط به احداث سد و مخازن آب.
- ۲۱) شرایط مخصوص، راجع به اقدام‌های ایمنی در مقابل باران، سیل و طغیان آب.
- ۲۲) شرایط ویژه، مربوط به برداشت مواد زاید ناشی از ریزش خاک و سنگ.

1 . S.R.C.C = Strike Riot Civil Commission

۲۳) استثنای مربوط به زیان، خسارت، و مسئولیت ناشی از سیل و طغیان آب.

۲۴) استثنای مربوط به زیان، خسارت و مسئولیت ناشی از آب.

۲۵) استثنای مربوط به از بین رفتن یا خسارت وارده به محصولات، جنگل ها و مزارع.

۲۶) تضمین مربوط به خاکریزها، برش ها، پله بندی ها، آب‌روها، و کانال ها.

۲۷) تضمین مربوط به کمپ ها و انبارها.

۲۸) تضمین مربوط به دستگاه ها، تجهیزات و ماشین آلات ساختمانی.

۲۹) تضمین مربوط به مصالح ساختمانی.

۳۰) خسارت های متوالی.

۳۱) اموال خارج از انبار.

۱۰. مسئولیت کارفرما و پیمانکار، در قبول و پرداخت فرانشیز

در تمام قراردادهایی که از این دستورالعمل استفاده می کنند، پرداخت فرانشیز با توجه به موارد زیر، انجام می شود.

۱۰-۱. به منظور رعایت اصل نفع بیمه‌ای، جلوگیری از بی مبالاتی بیمه‌گزار در امر رعایت نکات ایمنی، و انجام اقدام‌های پیشگیرانه، و پای بندی به تعهدهایی که در بیمه‌نامه مشخص می شود، پرداخت فرانشیز برحسب مسئولیت و با توجه به سایر موازین قراردادی بین کارفرما و پیمانکار، برعهده کارفرما یا پیمانکار خواهد بود.

۱۰-۲. تفکیک مسئولیت قبول پرداخت فرانشیز، برحسب مسئولیت کارفرما یا پیمانکار در ایجاد خسارت احتمالی، به شرح زیر است :

- در بیمه‌های مسئولیت مدنی در قبال اشخاص ثالث، پرداخت صد در صد فرانشیز، بر عهده پیمانکار است.
- در بیمه‌های اجباری، مسئولیت در مورد کارکنان پیمانکار و کارفرما و مانند آن، طبق قانون و مقررات تأمین اجتماعی و قانون کار و مقررات نظیر آن، پرداخت صد در صد فرانشیز برعهده پیمانکار است.
- در بیمه‌های تکمیلی، در مورد کارکنان پیمانکار و کارفرما و مانند آن، پرداخت صد در صد فرانشیز بر عهده پیمانکار است.
- در بیمه‌های سرقت و آتش سوزی، پرداخت صد در صد فرانشیز بر عهده پیمانکار است.

- در بیمه حوادث طبیعی، فارغ از روش محاسبه فرانشیز (در صدی از حق بیمه، در صدی از مبلغ بیمه‌نامه، یا مبلغ مقطوع)، حداکثر ۴۰ درصد از فرانشیز بر عهده پیمانکار و پیمانکاران فرعی، و مازاد آن، بر عهده کارفرماست. تبصره. در مورد بیمه های تکمیلی و الحاقیه هایی که بار مالی اضافی برای بیمه‌گذار دارد نیز، به ترتیب پیش گفته عمل می شود.

- تمام بیمه های مهندسی که فقط به نام پیمانکار خریداری و حفظ می شود، پرداخت صد در صد فرانشیز بر عهده پیمانکار است.

- تمام بیمه های مهندسی که به نام مشترک کارفرما و پیمانکار خریداری می شود، اگر منشاء خطر خارج از محدوده عملیات طراحی، تدارکات و اجرای پروژه باشد، بر عهده کارفرماست و در غیراین صورت، پرداخت صد در صد فرانشیز بر عهده پیمانکار است.

- در مواردی که پرداخت کل یا درصدی از فرانشیز بر عهده کارفرماست، پیمانکار به نیابت از طرف کارفرما، نسبت به پرداخت اقدام می کند و مبالغ پرداختی، به حساب مطالبات پیمانکار منظور شده و در اولین فرصت، تسویه می گردد.

پیوست ها

یک. نحوه محاسبه حق بیمه

دو. بیمه وثیقه و بیمه تضمین

سه. معرفی انواع پوشش های بیمه ای در صنعت ساخت

چهار. واژه نامه تشریحی

پیوست یک. نحوه محاسبه حق بیمه

در کارهای ساختمانی، برای محاسبه حق بیمه دو روش وجود دارد :

روش زمانی (*Time Procedure*) و روش تفکیکی (*Breakdown Procedure*).

روش زمانی

در این روش، نرخ حق بیمه به دو بخش جداگانه تقسیم می شود. نرخ های وابسته به « زمان کار » و نرخ های وابسته به « اصل کار ». به طور کلی، اجرای پروژه با خطرهای معینی که مربوط به کار است و به طول دوره ساخت بستگی دارد، مواجه می شود. در این روش، حق بیمه برحسب نوع پروژه مثل ساختمان، کارخانه، برج، تونل، پل و غیره، مشخص می گردد؛ ضمن اینکه برحسب نوع کار، نرخ پایه برای هر کار معین در دسترس است. برای حوادث طبیعی و طولانی شدن زمان ساخت و مانند آن نیز، حق بیمه تعیین می شود.

روش تفکیکی

در این روش، برای هر مرحله از ساخت مانند کارهای مقدماتی، کار روی زمین، کار زیر زمین و... با توجه به ریسک هر فعالیت، حق بیمه تعیین می شود. با توجه به سهم هر یک از این کارها در برآورد کل پروژه و با توجه به نرخ های متفاوت، در نهایت میانگین وزنی حق بیمه، مشخص می گردد. ممکن است در این شرایط، برای حوادث طبیعی و مانند آن، نرخ مشخصی به میانگین یادشده اضافه شود.

- حق بیمه ماشین آلات

حق بیمه ماشین آلات، با ضرب مبلغ بیمه در نرخ حق بیمه آن، به دست می آید. نرخ حق بیمه برای هر دستگاه، از تعرفه حق بیمه استخراج می شود، اما باید به قدمت، شرایط، وضعیت نگهداری، چگونگی کاربرد آن و در صورت لزوم، تعدیل کسورات مختلف توجه گردد.

– اثر تورم در حق بیمه

در ظاهر، تورم نباید در حق بیمه تأثیری داشته باشد، زیرا با گذشت زمان، ارزش موضوع بیمه افزایش یافته و حق بیمه نیز که بر اساس سرمایه بیمه شده تعیین می گردد، خود به خود فزونی می یابد و خسارت را هر قدر هم که متأثر از تورم باشد، جبران خواهد کرد. اما مسئله به این سادگی نیست، زیرا در بعضی از بیمه نامه ها رابطه ای بین سرمایه بیمه و حق بیمه وجود ندارد، مانند بیمه اتومبیل و بیمه محصولات کشاورزی. در ضمن، بین زمان وصول حق بیمه و وقوع خسارت، همیشه فاصله ای وجود دارد که ممکن است تورم در این فاصله، به حدی باشد که زیان قابل توجهی برای بیمه گر به وجود آورد. یکی از شیوه های رایج، تعیین « حداکثر خسارت » در بیمه نامه است، که رابطه خسارت و تورم را قطع می کند.

روش دیگر، متغیر ساختن مبلغ بیمه بر اساس تغییرهای شاخص قیمت ها و مانند آن است.

پیوست دو. بیمه وثیقه و بیمه تضمین

بیمه وثیقه

بیمه وثیقه، بیمه نامه ای است که برای صدور ضمانت نامه توسط بانک ها، جایگزین وثیقه می شود. یا بیمه نامه هایی که به جای ضمانت نامه های بانکی، برحسب مفاد قرارداد، مورد قبول کارفرما قرار می گیرد. به طور معمول، برای اعطای اعتبار، نظام های مالی (بانک و مؤسسات اعتباری) نیاز به در اختیار داشتن وثیقه ارزشمند دارند. این وثیقه ها، در بیشتر مواقع دارایی هایی که قابل تقویم به پول است، مانند ملک و ماشین آلات را شامل می شود و معمولاً قبل از اعطای اعتبار، وثیقه ها در رهن مؤسسه اعتبار دهنده، قرار می گیرد. برخی از مواقع، مشاهده می شود که اعتبار گیرنده امکان در اختیار قراردادن وثیقه را برای اخذ اعتبار ندارد؛ در چنین مواقعی، با ارایه بیمه نامه معتبر به جای وثیقه که همان امتیازهای دارایی های به رهن گذارده شده را دارد، می تواند به این شکل از تسهیلات برخوردار شود که بانک یا مؤسسه اعتبار دهنده، با در اختیار داشتن بیمه نامه یاد شده، در صورت عدم یا دیرپرداخت وام های اعطایی، استیفای حقوق خواهد نمود. بدیهی است وضعیت مالی اعتبار گیرنده، اساس صدور این نوع بیمه نامه است.

بیمه تضمین

در بیمه تضمین، موضوع بیمه میزان معینی وجه نقد است که بیمه‌گر در نقش ضامن بیمه‌گزار، در صورتی که وی تحت شرایط قرارداد قادر به پرداخت نباشد، به عهده می‌گیرد. بیمه‌گر در این نوع بیمه، نقش ضامن بیمه‌گزار را ایفا می‌کند.

پیوست سه. معرفی انواع پوشش‌های بیمه‌ای، در صنعت ساخت

اصولاً محدود کردن پوشش‌های بیمه، تحت عناوین مختلف از قبیل تمام خطر، پیمانکاری یا نصب و مانند آن، نمی‌تواند محدود کننده دامنه و نوع پوشش‌های بیمه‌ای باشد، زیرا اصولاً بیمه‌این توانایی را دارد که بر اساس اصل بیمه‌پذیری، موضوع و امکان پذیری ارزیابی ریسک پوشش‌های مربوط را، تعریف نماید. همچنین، بر اساس قانون اعداد بزرگ، در صورت وجود فراوانی تقاضا، طبیعتاً با نرخ‌های متعادل و منطقی، امکان آرایه پوشش و خدمات بیمه، فراهم می‌گردد. جدول پیوست، انواع پوشش‌های بیمه‌ای را در صنعت ساخت نشان می‌دهد.

جدول یادشده، هدف‌های اساسی زیر را دنبال می‌کند :

– ارائه تصویری از خطرهایی که در تهیه و اجرای طرح‌های عمرانی وجود دارد.

– معرفی پوشش‌های رایج در صنعت بیمه در کشور، و یا در صنعت بیمه که به نحوی به تنهایی یا مشترکاً، خطر یا خطرهایی را تحت پوشش قرار می‌دهند.

– آشنایی با ملاحظات که در نوع خاصی از خطر، برای دستیابی به پوشش مناسب بیمه‌ای وجود دارد.

به این ترتیب، این جدول که تصویر بسیار فشرده از مجموعه بررسی‌ها و ارزیابی‌های انجام شده است، به بهترین وجه تصویر مناسبی از خدمات موردنیاز صنعت ساخت را نشان می‌دهد. توضیحات زیر، می‌تواند برای کاربرد در آن مورد استفاده قرار گیرد.

خطرهای معرفی شده، لزوماً در تمام پروژه‌ها کاربرد و مصداق ندارد بنابراین مجموعه آنها، به عنوان نیازهای طرح‌های عمرانی مطرح است.

در مواردی تأمین یک نوع پوشش بیمه‌ای، موقوف یا مشروط به خریداری بیمه یا بیمه‌های دیگری است که در ستون ملاحظات توضیح داده شده است (مثل ردیف ۳۴).

در مواردی عناوین خطر به نحوی که ارایه شده، در ادبیات طرح های عمرانی مصطلح نیست، از این رو، باید توجه داشته باشیم که تعابیر در صنعت بیمه، دارای آثار مالی و حقوقی از نظر میزان و نوع مسئولیت بیمه گزار و بیمه گر است، بنابراین نمی توان به شیوه دلخواه، این تعابیر را تفسیر کرده یا حمل به قرینه نمود و مانند آن.

تمام خطرهای معرفی شده، لزوماً دارای اهمیت یکسانی نیستند، اما چون موارد کم اهمیت یا موارد اختصاصی در پروژه های خاص دارای اهمیت است، از این رو، نباید مقایسه ای از این دست بین عناوین صورت گیرد (مثل خطر نقض حقوق ثبت شده یا حمایت شده).

برخی از خطرها، در هیچ یک از انواع بیمه های رایج، دارای علامت (X) نیست. این امر به مفهوم بیمه ناپذیر بودن موضوع نبوده بلکه جزو مواردی است که در کشور ما چنین پوشش هایی رایج نیست، و می تواند به دلیل عدم وجود نمونه های عمل شده یا بی توجهی به اصل موضوع، از نظر به رسمیت شناختن حقوق فردی یا اجتماعی باشد. برخی از خطرها؛ در بیش از یک پوشش، علامت (X) دارند. این موضوع، به مفهوم پیش بینی خطر یادشده در انواع بیمه نامه هاست، مثل سرقت. همچنین، در مواردی خطر معرفی شده در تمام بیمه های رایج موضوعیت دارد، مثل ناکافی بودن مبلغ خریداری شده.

برخی از خطرهای معرفی شده، به نحو خاصی که ناشی از مقررات و قوانین در سایر کشورهاست، تحت پوشش قرار می گیرد. این موارد، با علامت * شناسایی شده است و لازم است صنعت بیمه کشور بابت بهره گیری از تجربه های جهانی، شیوه مناسب و سازگار با سایر قوانین و مقررات ناظر بر فعالیت یادشده، طراحی و اعمال نماید، مثل خطر طراحی غلط یا ضعف مطالعات پایه یا اشتباه بودن اطلاعاتی که از سوی کارفرمایان در اختیار طراح یا پیمانکار قرار می گیرد.

خطرهای معرفی شده، در چهار گروه به شرح زیر طبقه بندی شده و با شماره ۱ تا ۴ مشخص شده اند.

شماره ۱ : خطرهایی که در حال حاضر توسط شرکت های بیمه داخلی پوشش داده می شوند.

شماره ۲ : خطرهایی که به صورت پوشش های مکمل و مشروط، توسط شرکت های بیمه پوشش داده میشوند.

شماره ۳ : خطرهایی که در کشور ما پوشش داده نمی شوند، اما در تجارت جهانی، دارای پوشش است.

شماره ۴ : اقلام بیمه ناپذیر، که در صورت تغییر در مفهوم حقوقی و قراردادی، احتمال قرار گرفتن آن در پوشش بیمه وجود دارد.

۲۷	خسارت های ناشی از تغییرهای تکنولوژیک (از من افتادگی) ×																			۲			
۲۸	خسارت های ناشی از کهنه بودن تکنولوژی مورد استفاده ×																				۳		
۲۹	خسارت های ناشی از عدم انجام تعهدها و ناتوانی طرف های قرارداد برای انجام تعهدها																				۳		
۳۰	سرقت																				۱		
۳۱	خرابکاری عمدی گروه های شناخته شده ×																				۴		
۳۲	خرابکاری اشخاص ثالث ناشناخته																				۲		
۳۳	عدم تأمین مواد اولیه به رغم پیش بینی طرح (کارهای صنعتی)																				۳		
۳۴	فروش نرفتن کالای تولید شده به رغم پیش بینی طرح (کالای فروش نرفته)																				۳		
۳۵	عدم النفع تأسیسات صنعتی (خراببین) ×																				۳		
۳۶	خسارت ناشی از اجرای طرح برای محیط زیست (حین اجرا)																				۳		
۳۷	خسارت های ناشی از فعالیت طرح، برای محیط زیست (بهره برداری)																				۳		
۳۸	خطرهای ناشی از اجرای پروژه، برای تأسیسات زیربنایی مجاور																				۲		

۳۹	خطرات ناشی از اجرای پروژه، برای میراث فرهنگی ×																		×																		۲		
۴۰	استتکاف برنده مناقصه از عقد قرارداد																																				۴		معمولاً به صورت اخذ تضمین مدیریت می شود.
۴۱	توانایی مالی و اعتباری کارفرما، مشاور، پیمانکار ×																																			۴		تا ۲۰ درصد ارزش قرارداد قابل پوشش است و به تأثیر تبدیل در ارزش قرارداد باید توجه شود.	
۴۲	ناکافی بودن غرامت دریافتی از بیمه گر، برای برگرداندن کارگاه به حالت اول																																			۴		شرط A.C ، حتماً باید مدنظر قرار گیرد ، اصولاً بیمه نامه باید کامل باشد یا اجزایی از طرح، به صورت صد در صد بیمه شود.	
۴۳	ناکافی بودن مبلغ بیمه نامه ها																																			۲			
۴۴	خسارت ناشی از ابطال قرارداد																																			۲			
۴۵	خسارت های ناشی از تعلیق																																				۳		خسارت ناشی از تعلیق، به دلیل حوادث طبیعی بیمه می شود.
۴۶	خسارت های ناشی از برچیده نشدن کارگاه و باقیماندن ضایعات و نخاله ها در محل اجرای طرح																																				۲		تا حداکثر ۱۰ درصد مبلغ پیمان می تواند تحت پوشش باشد.

پیوست چهارم. واژه نامه تشریحی

واژه های تخصصی بیمه ای که در این واژه نامه به کار رفته است، از منابع و مأخذ معتبر و مورد تأیید بیمه مرکزی ایران اقتباس شده است. سازگاری مفاهیم بیمه ای با صنعت ساخت، بر اساس بررسی های تطبیقی و با استفاده از متون معتبر و قضاوت کارشناسی انجام شده است.

CONTRACTS INSURANCE GUIDELINE

(۱) دستورالعمل بیمه قراردادها

مفاد مجموعه حاضر است، که شرایط کلی بیمه حاکم بر پیمان ها را تعیین می کند.

INSURER

(۲) بیمه گر

شرکت های بیمه که طبق « قانون بیمه مصوب سال ۱۳۱۶ و قانون تاسیس بیمه مرکزی ایران و بیمه گری مصوب سال ۱۳۵۰ » تأسیس شده و تحت نظارت بیمه مرکزی ایران فعالیت دارند، و مشخصات آنها در بیمه نامه قید می گردد.

ASSURED

(۳) بیمه گزار

کارفرما یا پیمانکار، و در مواردی مشاور است که برحسب وظایف و مسئولیت های خویش، نسبت به تهیه و خریداری پوشش های لازم بیمه ای، اقدام می نماید.

SUBJECT MATTER OF INSURED

(۴) موضوع بیمه

احتمال وقوع خطر هایی است که در طول اعتبار مدت بیمه نامه، تحت پوشش قرار می گیرد.

INSURED

(۵) مورد بیمه

تمام یا قسمتی از موضوع پروژه است که طبق تشخیص کارفرما یا برحسب قوانین و مقررات جاری، باید برای آنها پوشش بیمه ای تامین گردد.

SUM INSURED

۶) ارزش مورد بیمه

ارزش کامل اموال و دارایی هایی که باید، تحت پوشش بیمه قرار گیرند.

FRANCHISE

۷) فرانشیز

درصد یا مبلغی از هر خسارت است که به منظور رعایت اصل نفع بیمه ای و جلوگیری از بی مبالاتی بیمه گزار در رعایت نکات ایمنی و انجام اقدام های پیشگیرانه، بر عهده بیمه گزار است و میزان آن بر اساس توافق بیمه گزار و بیمه گر، تعیین می شود.

DURATION

۸) مدت بیمه

زمانی است که بیمه گر و بیمه گزار، در مقابل یکدیگر متعهد هستند. بیمه گر، متعهد جبران خسارت مشمول بیمه و بیمه گزار، متعهد پرداخت حق بیمه است. برحسب انواع بیمه، مدت بیمه ممکن است کمتر یا بیشتر از یک سال باشد. در بیمه های مهندسی، مورد بیمه به تناسب دوره انجام کار و مراحل آن، از آغاز کار تا بهره برداری آزمایشی، تحت پوشش قرار می گیرد.

PREMIUM

۹) حق بیمه

ارزش احتمال وقوع خطرهای بیمه شده ای است که قبل از آغاز کار، در وجه بیمه گر پرداخت شود، یا بیمه گزار متعهد به پرداخت آن در طول مدت بیمه باشد.

INSURANCE SERVICES

۱۰) نوع بیمه

هریک از انواع پوشش های بیمه که به صورت اجباری یا اختیاری، خریداری می شود.

CONTRACTUAL LIABILITY

۱۱) مسئولیت قراردادی

نوعی از مسئولیت های قابل بیمه است که به موجب قانون جاری نگردیده، بلکه به دلیل توافق قراردادی بین دو طرف قرارداد، جاری شده است.

ENDORSEMENT

(۱۲) پوشش های تکمیلی (تبعی)

هرگاه بیمه بعضی از خطر ها را به تنهایی پوشش ندهد، بر اساس نیاز بیمه گزار، آن خطر ها به عنوان خدمات تکمیلی در بیمه نامه، تحت پوشش قرار می گیرد.

POLICY CODITIONS

(۱۳) شرایط بیمه نامه

شرایطی است که منطبق با مواد ۲ و ۳ قانون بیمه در ایران، تنظیم می شود. این شرایط، شامل شرایط عمومی و خصوصی است. شرایط عمومی، غیرقابل تغییر است و شرایط خصوصی، به تناسب ویژگی پروژه، تنظیم شده و پیوست بیمه نامه می گردد.

INSURANCE LAW

(۱۴) اساس قرارداد بیمه

قوانین و مقرراتی مانند قانون بیمه مصوب سال ۱۳۱۶ است که بیمه نامه به موجب مفاد آنها، صادر می شود.

APPLICATION FORM

(۱۵) پرسش نامه ارزیابی خطر

فرم ارزیابی خطر هاست که از سوی بیمه گر، در اختیار بیمه گزار قرار می گیرد.

EXTENDED COVERAGE

(۱۶) بسط حدود پوشش

پوشش های جدیدی است که برحسب نیازهای اجرایی قرارداد و براساس نظر کارفرما، به بیمه نامه ها اضافه می شود.

RISK

(۱۷) ریسک

نا اطمینانی از احتمال وقوع خطر هایی است که منجر به خسارت می گردد.

EXCLUDED LOSS

(۱۸) زیان های استثنا شده

زیان هایی که به موجب قرارداد بیمه، از شمول تعهد های بیمه گر خارج است.

INCLUDED LOSS

(۱۹) خطرهای مشمول بیمه

خطرهای مشمول بیمه است که به صورت پوشش های اصلی یا الحاقی، تامین می شوند.

EXCLUSION

(۲۰) استثنای عمومی

تمام خطرهایی که خسارت ناشی از وقوع آنها تحت پوشش بیمه نیست.

CLAIMS AMOUNT

(۲۱) خسارت قابل پرداخت

میزان ضرروزیانی است که در اثر وقوع خطر برای بیمه شده، توسط بیمه گر جبران می شود.

BENEFICIARY

(۲۲) ذینفع

هر شخص حقیقی یا حقوقی است که بیمه نامه به نفع او صادر شده باشد، و در تمام یا قسمتی از مورد بیمه، نفع داشته باشد.

POLICY

(۲۳) بیمه نامه

قرارداد بیمه است که بین بیمه گزار و بیمه گر با رعایت قوانین، ضوابط و مقررات مربوط، مبادله می شود.

UTMOST GOOD FAITH

(۲۴) رعایت اصل حسن نیت بیمه گر

بیمه گر، متعهد می شود که در کمال حسن نیت مواردی را که موجب اسقاط حقوق بیمه گزار از دریافت خسارت می گردد، به طور شفاف در بیمه نامه بگنجانند.

CANCELATION

(۲۵) فسخ و بطلان بیمه نامه

شرایط فسخ و بطلان بیمه نامه، منطبق با قوانین و مقررات بیمه ای کشور است، مگر آنکه خلاف آن و بنا بر ضرورت، در قرارداد قید شده باشد.

ACT OF GOD

(۲۶) حوادث قهری

شامل: سیل، زلزله، طغیان آب، انفجار، صاعقه،..... و برحسب تعاریف مشخص شده در شرایط عمومی بیمه نامه ها.

INSURABLE INTEREST

(۲۷) اصل نفع بیمه ای

یکی از اصول اساسی بیمه «نفع بیمه پذیر» است، که به موجب آن بیمه گزار باید در موضوعی که حق بیمه می دهد، دارای منافع مالی باشد؛ در غیر این صورت، بیمه باطل است و آثار آن نافذ نخواهد بود.

PUBLIC LIABILITY

(۲۸) مسئولیت مدنی

تمام مسئولیت های قانونی و حقوقی، اعم از قراردادی و غیرقراردادی.

LOSS

(۲۹) خسارت مادی

میزان زیان وارده، در اثر وقوع خطرهای بیمه شده.

LIMIT OF INDEMNITY

(۳۰) غرامت مورد درخواست

میزان خسارت مورد انتظار بیمه گزار، در چهارچوب قرارداد بیمه.

MAXIMUM PROBABLE LOSS

(۳۱) حداکثر خسارت احتمالی

بالاترین خسارت محتمل، که در اثر وقوع بزرگترین خطر بیمه شده به بار آمده باشد.

REPLACEMENT VALUE

(۳۲) خسارت تعمیر

میزان خسارتی است که توسط بیمه گر پس از کسر ارزش باقیمانده مورد بیمه (با توجه به شرایط اولیه)، برای به حال اول برگرداندن مورد بیمه، به بیمه گزار پرداخت می شود.

COMPREHENSIVE INSURANCE

(۳۳) بیمه جامع

بیمه‌نامه‌ای است که مجموعه ای از خطر های مشخص را تحت پوشش می گیرد.

PROFESSIONAL INDEMNITY INSURANCE

(۳۴) بیمه‌نامه جبران خسارت حرفه ای

این بیمه‌نامه، متخصصان رشته های مختلف را در قبال خسارت‌های ناشی از اشتباهات و غفلت‌های هنگام کار تخصصی مربوط، تحت پوشش قرار می دهد.

MORTGAGE INSURANCE POLICY

(۳۵) بیمه وثیقه

نوعی بیمه است که به عنوان تضمین طلب یا وثیقه طلب یا سپرده، برای اطمینان از وصول طلب، مورد استفاده قرار می گیرد. از این رو، بیمه خود نوعی وثیقه محسوب می‌شود و بدهکار می تواند در برخی موارد به جای وثیقه ملکی، بیمه‌نامه‌ای تهیه کند و به طلبکار خود بدهد.

WARRANTIES

(۳۶) تعهدها

از اصول اساسی در بیمه‌نامه که در صورت تخلف یکی از دو طرف، به طرف دیگر اجازه می دهد که قرارداد را فسخ کند.

LIMIT

(۳۷) حد

حداکثر میزانی که در بیمه‌نامه برای تحت پوشش قرار دادن خطر، تعهد شده است.

SUBROGATION

(۳۸) اصل جانشینی

به موجب این اصل، در صورت پرداخت خسارت به زیان دیده، تعقیب عامل زیان (مقصر بجز بیمه‌گذار) تا میزان خسارتی که به ذینفع پرداخت شده است و حقوق زیان دیده، به بیمه‌گر منتقل می شود.

BODILY INJURY

(۳۹) خسارت بدنی

زیان‌های وارد به سلامتی یا حیات انسان، مانند جرح، نقص عضو، از کارافتادگی دائم یا موقت، فوت بر اثر حادثه، یا بیماری.

DOUBLE INSURANCE

(۴۰) بیمه مضاعف

در صورتی که مورد بیمه، در مدت زمانی مشابه نزد دو شرکت بیمه شود، به اعتبار اصل حسن نیت، هر یک از بیمه‌گران به نسبت در جبران خسارت سهیم خواهند شد. بیمه کردن یک بخش از پروژه در مدت مشابه، نزد دو بیمه‌گر مجاز نیست.

ARBITRATION

(۴۱) حل اختلاف

مراجعه به کارشناس منتخب، یا محاکم حقوقی، یا مرجعی که در بیمه‌نامه برای حل اختلاف تعیین شده است.

RISK MANAGEMENT

(۴۲) مدیریت ریسک

مدیریت ریسک، فرایندی است که طی آن با انتخاب تکنیک‌های مناسب، برای برخورد با ریسک‌های خاص که شامل بیمه نیز می‌شود؛ درگیر است و شامل ارزیابی ریسک، کنترل ریسک، تامین مالی ریسک، اجرا و مراقبت از آن است.

UNINSURABLE RISKS

(۴۳) خطر های بیمه ناپذیر

وقایعی که از نظر فنی و قانونی نمی‌توان آنها را بیمه کرد، و در جایی که وقوع آنها اجتناب ناپذیر است، مانند جنایت، خسارت عمدی و جرمه‌ها.

RATE

(۴۴) تعرفه

مبنای محاسبه حق بیمه در ایران، تعرفه‌های مصوب شورای عالی بیمه است، که مبنای محاسبه حق بیمه در ایران است.

HEALTH INSURANCE RATE

(۴۵) هزینه های پزشکی

جبران هزینه های پزشکی، برابر با تعرفه های خدمات بیمه بهداشت و درمان کشور.

INDEMNITY

۴۶) غرامت

به مفهوم قراردادن بیمه‌گزار در شرایط قبل از تحقق خطر از نظر مالی است. این تعریف در حقیقت، مفهوم عملی بیمه و علت وجودی قرارداد های بیمه است.

FATAL AND NON-FATAL

۴۷) غرامت فوت و نقص عضو

خسارتی است که طبق تعرفه معمول در بیمه بهداشت و درمان کشور، برای نقص عضو و فوت پرداخت می شود.

INCREASE IN HAZARD

۴۸) تشدید خطر

در صورتی که به دلایلی احتمال خطر افزایش یابد، بیمه‌گر محق به دریافت حق بیمه اضافی خواهد بود

DEDUCTIBLE

۴۹) کسورات (ارائه حسن نیت کامل بیمه‌گر)

واگذاری درصدی از مسئولیت های بیمه‌گر به بیمه‌گزار، فقط برای خسارت‌های که مبالغ آن از حد مشخصی بیشتر نیست. بیمه‌گزار، در این موارد از جانب بیمه‌گر وکیل است که خود خسارت‌ها را ترمیم کرده و به حساب بیمه‌گر منظور کند. این واگذاری، فقط برای بیمه‌گزاران معتبر امکان پذیر است و معمولاً از ۱۰٪ مبلغ بیمه تجاوز نمی کند.

DEDUCTIBLE CLAUSE

۵۰) تعدیل کسورات حق بیمه

به منظور ترغیب و تشویق بیمه‌گزار به مراقبت و انجام کارهای احتیاطی، که نتیجه آن پیشگیری از بروز خسارت خواهد بود، بیمه‌گر شرط کسورات یا موافقت بیمه‌گذار را در مورد تقبل بخشی از خسارت، در بیمه‌نامه می گنجاند. نتیجه این توافق، آن است که بیمه‌گر درگیر خسارت های کوچک و پر تعداد نمی شود. معمولاً خسارت های جزئی بارها در طول عملیات اجرایی اتفاق می‌افتد، که هزینه اداری بررسی آنها، از بار مالی خسارت نیز بیشتر می‌گردد.

MAINTENANCE VISIT COVER

۵۱) نگهداری ساده

به موجب این پوشش، مسئولیت بیمه‌گر طی دوره نگهداری، محدود است به زیان یا خسارتی که بیمه‌گزار در اجرای وظایف خود تحت مقررات دوره نگهداری، به مورد بیمه وارد می سازد.

EXTENDED MAINTENANCE COVER

۵۲) نگهداری گسترده

علاوه بر تأمینی که در پوشش نگهداری ساده پیش بینی می گردد، زیان یا خسارتی هم که علت آن به دوره عملیات ساختمانی مربوط باشد، مشمول بیمه قرار می گیرد.

ECLARATION

۵۳) اظهار نامه

اظهاراتی است که بیمه گزار در زمان خرید بیمه، به صورت کتبی یا شفاهی بیان داشته، از طریق آن، اطلاعات لازم در اختیار بیمه گر قرار گرفته، و بر اساس آن بیمه نامه صادر می شود.

FULL COVERAGE

۵۴) پوشش کامل

در اصطلاح، بیمه تمام خطر نیز گفته می شود، و مفهوم آن، بیمه نامه ای است که تمام خطرهای قابل تصور را با ریسک مورد نظر، پوشش دهد.

EXTRA PREMIUM

۵۵) حق بیمه اضافی

مبلغی است که به علت پرمخاطره بودن ریسک یا تشدید خطر تحت پوشش، مازاد بر حق بیمه معمول، دریافت می شود.

خواننده گرامی

دفتر امور فنی، تدوین معیارها و کاهش خطرپذیری ناشی از زلزله با گذشت بیش از سی سال فعالیت تحقیقاتی و مطالعاتی خود، افزون بر چهارصد عنوان نشریه تخصصی - فنی، در قالب آیین نامه، ضابطه، معیار، دستورالعمل، مشخصات فنی عمومی و مقاله، بصورت تألیف و ترجمه تهیه و ابلاغ کرده است. نشریه پیوست در راستای موارد یاد شده تهیه شده تا در راه نیل به توسعه و گسترش علوم در کشور و بهبود فعالیت‌های عمرانی بکار برده شود. به این لحاظ برای آشنایی بیشتر، فهرست عناوین نشریاتی که طی دو سال اخیر به چاپ رسیده است با اطلاع استفاده کنندگان و دانش پژوهان محترم رسانده می‌شود.

لطفاً برای اطلاعات بیشتر به سایت اینترنتی <http://tec.mporg.ir>

مراجعه نمایند.

دفتر امور فنی، تدوین معیارها
و کاهش خطرپذیری ناشی از زلزله

سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور

معاونت امور فنی

فهرست نشریات

دفتر امور فنی، تدوین معیارها

و کاهش خطرپذیری ناشی از زلزله

در سال‌های (۸۱-۸۳)

ملاحظات	نوع دستورالعمل	تاریخ انتشار چاپ		شماره نشریه	عنوان نشریه
		آخر	اول		
	۱		۱۳۸۱	۲۳۴	آیین نامه روسازی آسفالتی راه های ایران
	۱-۲۳۵-۳ نوع ۳ ۲-۲۳۵-۳ نوع ۳		۱۳۸۲ ۱۳۸۱	۲۳۵	ضوابط و معیارهای طرح و اجرای سیلوهای بتنی جلد اول - مشخصات فنی عمومی و اجرایی سازه و معماری سیلو (۲۳۵-۱) جلد دوم - مشخصات فنی عمومی و اجرایی تأسیسات برق سیلو (۲۳۵-۲) جلد سوم - مشخصات فنی عمومی و اجرایی تأسیسات مکانیکی سیلو (۲۳۵-۳)
	۳		۱۳۸۱	۲۴۰	راهنمای برگزاری مسابقات معماری و شهرسازی در ایران
	۳		۱۳۸۱	۲۴۵	ضوابط طراحی سینما
	۱		۱۳۸۱	۲۴۶	ضوابط و مقررات شهرسازی و معماری برای افراد معلول جسمی- حرکتی
	۳		۱۳۸۱	۲۴۷	دستورالعمل حفاظت و ایمنی در کارگاههای سدسازی
	۳		۱۳۸۱	۲۴۸	فرسایش و رسوبگذاری در محدوده آبشکنها
	۲		۱۳۸۱	۲۴۹	فهرست خدمات مرحله توجیهی مطالعات ایزوتوپی و ردیابی مصنوعی منابع آب زیرزمینی
	۱		۱۳۸۲	۲۵۰	آیین نامه طرح و محاسبه قطعات بتن پیش تنیده
	۳		۱۳۸۱	۲۵۱	فهرست خدمات مطالعات بهسازی لرزه ای ساختمانهای موجود
	۳		۱۳۸۱	۲۵۲	رفتارسنجی فضاهای زیرزمینی در حین اجرا
	۱		۱۳۸۱	۲۵۳	آیین نامه نظارت و کنترل بر عملیات و خدمات نقشه برداری
	۳ ۱ ۳		۱۳۸۱	۲۵۴	دستورالعمل ارزیابی پیامدهای زیست محیطی پروژه های عمرانی: جلد اول - دستورالعمل عمومی ارزیابی پیامدهای زیست محیطی پروژه های عمرانی (۲۵۴-۱) جلد دوم - شرح خدمات بررسی اولیه و مطالعات تفصیلی ارزیابی آثار زیست محیطی طرح عمرانی (۲۵۴-۲) جلد سوم - دستورالعمل های اختصاصی پروژه های آب (۲۵۴-۳)
	۳		۱۳۸۱	۲۵۵	دستورالعمل آزمایشهای آبشویی خاکهای شور و سدیمی در ایران
	۳		۱۳۸۱	۲۵۶	استانداردهای نقشه کشی ساختمانی
	۳			۲۵۷	دستورالعمل تهیه طرح مدیریت مناطق تحت حفاظت
	۳		۱۳۸۱	۲۵۸	دستورالعمل بررسیهای اقتصادی منابع آب
	۳		۱۳۸۱	۲۵۹	دستورالعمل آزمون میکروبیولوژی آب
	۳		۱۳۸۱	۲۶۰	راهنمای تعیین عمق فرسایش و روشهای مقابله با آن در محدوده پایه های پل
	۱		۱۳۸۱	۲۶۱	ضوابط و معیارهای فنی روشهای آبیاری تحت فشار مشخصات فنی عمومی آبیاری تحت فشار
	۲		۱۳۸۲	۲۶۲	فهرست جزئیات خدمات مطالعات تأسیسات آبیگری (مرحله های شناسائی ، اول و دوم ایستگاههای پمپاژ)
	۲		۱۳۸۲	۲۶۳	فهرست جزئیات خدمات مهندسی مطالعات تأسیسات آبیگری (سردخانه سازی)
	۱		۱۳۸۲	۲۶۴	آیین نامه اتصالات سازه های فولادی ایران
	۳		۱۳۸۲	۲۶۵	برپایی آزمایشگاه آب
	۳		۱۳۸۲	۲۶۶	۱- دستورالعمل تعیین اسید یته و قلیائیت آب ۲- دستورالعمل تعیین نیتروژن آب

ملاحظات	نوع دستورالعمل	تاریخ انتشار چاپ		شماره نشریه	عنوان نشریه
		آخر	اول		
				۲۶۷	ایین نامه ایمنی راه‌های کشور ایمنی راه و حریم (جلد اول) ایمنی ابنیه فنی (جلد دوم) ایمنی علائم (جلد سوم) تجهیزات ایمنی راه (جلد چهارم) تأسیسات ایمنی راه (جلد پنجم) ایمنی بهره‌برداری (جلد ششم) ایمنی در عملیات اجرایی (جلد هفتم)
	۳		۱۳۸۲	۲۶۸	دستورالعمل تثبیت لایه‌های خاکریز و روسازی راه‌ها
	۳		۱۳۸۲	۲۶۹	راهنمای آزمایش‌های دانه‌بندی رسوب
تجدیدنظر دوم	۱		۱۳۸۳	۵۵	مشخصات فنی عمومی کارهای ساختمانی
	۳		۱۳۸۳	۲۷۰	معیارهای برنامه‌ریزی و طراحی کتابخانه‌های عمومی کشور
	۳		۱۳۸۲	۲۷۱	شرایط طراحی (DESIGN CONDITIONS) برای محاسبات تأسیسات گرمایی، تعویض هوا و تهویه مطبوع مخصوص تعدادی از شهرهای کشور
	۳		۱۳۸۳	۲۷۲	راهنمای مطالعات بهره‌برداری از مخازن سدها
	۳		۱۳۸۳	۲۷۳	راهنمای تعیین بار کل رسوب رودخانه‌ها به روش انیشتین و کلبی
	۳		۱۳۸۳	۲۷۴	دستورالعمل نمونه‌برداری آب
	۱		۱۳۸۳	۲۷۵	ضوابط بهداشتی و ایمنی پرسنل تصفیه‌خانه‌های فاضلاب
				۲۷۶	شرح خدمات مطالعات تعیین حد بستر و حریم رودخانه یا مسیل
	۳		۱۳۸۳	۲۷۷	راهنمای بررسی پیشروی آب‌های شور در آبخوان‌های ساحلی و روش‌های کنترل آن
	۳		۱۳۸۳	۲۷۸	راهنمای انتخاب ظرفیت واحدهای مختلف تصفیه‌خانه‌های فاضلاب شهری
	۱		۱۳۸۳	۲۷۹	مشخصات فنی عمومی زیرسازی راه‌آهن
				۲۸۰	مشخصات فنی عمومی راهداری
	۳		۱۳۸۳	۲۸۱	ضوابط عمومی طراحی شبکه‌های آبیاری و زهکشی
	۳		۱۳۸۳	۲۸۲	ضوابط هیدرولیکی طراحی ساختمان‌های تنظیم سطح آب و آبگیرها در کانال‌های روباز
				۲۸۳	فهرست خدمات مهندسی مرحله ساخت طرح‌های آبیاری و زهکشی
	۳		۱۳۸۳	۲۸۴	راهنمای بهره‌برداری و نگهداری از تصفیه‌خانه‌های فاضلاب شهری بخش دوم - تصفیه ثانویه
	۳		۱۳۸۳	۲۸۵	راهنمای تعیین و انتخاب وسایل و لوازم آزمایشگاه تصفیه‌خانه‌های فاضلاب
	۳		۱۳۸۳	۲۸۶	ضوابط طراحی سیستم‌های آبیاری تحت فشار
				۲۸۷	طراحی بناهای درمانی (۱) بخش بستری داخلی - جراحی ۲۸۷-۱
					جلد یکم: راهنمای برنامه‌ریزی و طراحی معماری
					جلد دوم: راهنمای طراحی تأسیسات مکانیکی
					جلد سوم: راهنمای طراحی تأسیسات برقی
				جلد چهارم: راهنمای گروه‌بندی و مشخصات فنی تجهیزات	
				۲۸۸	ایین نامه طرح هندسی راه‌آهن
				۲۸۹	راهنمای روش محاسبه تعدیل آحاد بهای پیمان‌ها
				۲۹۰	دستورالعمل تهیه، ارائه و بررسی پیشنهادهای تغییر، با نگاه مهندسی ارزش دستورالعمل تهیه و ارسال گزارش سالانه پیشنهادهای تغییر، با نگاه مهندسی ارزش
				۲۹۱	جزئیات تیپ کارهای آب و فاضلاب

جمهوری اسلامی ایران
نهمین
تصویب نامه هیأت وزیران
بسمه تعالی

شماره: ۱۴۸۹۸/ت/۲۴۵۲۵

تاریخ: ۱۳۷۵/۴/۴

سازمان برنامه و بودجه

هیأت وزیران در جلسه مورخ ۱۳۷۵/۳/۲۳ بنا به پیشنهاد شماره ۱۴۴۲ - ۵۵۵۷/۵ - ۱۰۲ مورخ ۱۳۷۴/۱۰/۱۹ سازمان برنامه و بودجه تصویب نمود:

نظام فنی و اجرایی طرحهای عمرانی کشور که از این پس به اختصار "نظام" نامیده می شود، با رعایت موارد زیر به شرح پیوست به اجرا گذاشته شود:

۱- با مسؤولیت سازمان برنامه و بودجه و همکاری وزارتخانه ها، سازمانها، مؤسسات و شرکتهای دولتی یا وابسته به دولت، شهرداریها، بانکها و تشکلهای صنفی - تخصصی، ظرف مدت یک سال اقدامات زیر برای تحقق اصول نظام فنی و اجرایی طرحهای عمرانی کشور به عمل آید. تشخیص واحدهایی که همکاری آنان مورد نیاز است با سازمان برنامه و بودجه می باشد.

الف: تهیه پیش نویس لوایح مورد نیاز و پیشنهاد آن به هیأت وزیران برای تصویب و ارایه به مجلس شورای اسلامی،

ب: تهیه پیش نویس آیین نامه های اجرایی نظام و پیشنهاد آن برای تصویب به هیأت وزیران یا دیگر مراجع ذی ربط،

ج: تهیه و ابلاغ دستورالعمل های لازم در قالب مقررات موضوع بندهای "الف" و "ب".

۲- تمام دستگاههای اجرایی، شوراها و تشکلهای تخصصی و دیگر مراجع مربوط، تا تصویب و ابلاغ ضوابط یاد شده، اقدامها و تصمیم های مربوط به انجام مطالعات مورد نیاز طرحهای تحقیقاتی،

بنیادی، منطقه‌ای و جامع‌بخشی و نیز تهیه و اجرای طرحهای خود را با رعایت مقررات، قوانین، آیین‌نامه‌ها و دستورالعمل‌های موجود به عمل آورند.

۳- با توجه به ضرورت شمول عام نظام فنی و اجرایی کشور، سازمان برنامه و بودجه مکلف است، لایحه تسری نظام مذکور به کلیه سازمانها، مؤسسات و شرکتهای دولتی یا وابسته به دولت، از جمله شهرداریها و بانکها و نیز سازمانها و شرکتهایی که شمول قانون بر آنها مستلزم ذکر نام است را تهیه و برای طرح در هیأت وزیران ارایه نماید.

۴- این تصویب‌نامه جایگزین مصوبه شماره ۷۲۵۰/ت ۱۶۶ هـ مورخ ۱۳۶۷/۳/۱۷ هیأت وزیران می‌باشد.

حسن حبیبی

معاون اول رئیس جمهور

رونوشت به دفتر مقام معظم رهبری، دفتر رئیس جمهور، دفتر معاون اول رئیس جمهور، دفتر ریاست قوه قضاییه، دفتر معاون حقوقی و امور مجلس رئیس جمهور، دفتر معاون اجرایی رئیس جمهور، دبیرخانه مجمع تشخیص مصلحت نظام، دیوان محاسبات کشور، اداره کل قوانین مجلس شورای اسلامی، اداره کل حقوقی، اداره کل قوانین و مقررات کشور، کلیه وزارتخانه‌ها، سازمانها، مؤسسات و شرکتهای دولتی، نهادهای انقلاب اسلامی، بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، روزنامه رسمی جمهوری اسلامی ایران و دفتر هیأت دولت ابلاغ می‌شود.